

HOBUHOOLDAJA TASE 4, ÕPPEKAVA MOODULITE RAKENDUSKAVA

Sihtrühm	Vähemalt põhiharidusega õppija		
Õppevorm	Statsionaarne		
Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
1	HOBUMAJANDUSE ALUSED	7	A. Nilk, K. Leutonen, R. Jänes, K. Vreimann, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane saab ülevaate eriala väljunditest, hobuste ajaloost, anatoomiast, füsioloogiast ja psühholoogiast, praktilisest hobuhooldaja tööst, kutse- eetikast, tööga seonduvatest riskidest ning nende maandamisest, õpib kasutama teabeallikaid ja hindama ennast kui tulevast töötajat.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Mõistab hobumajanduse tähtsust Eesti majanduses, tööandja ja kooli ootusi õppijale	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Leiab teavet hobuhooldaja kutsestandardi ja kutse andmise kohta, arutleb saadud teabe põhjal hobuhooldaja töö, isikuomaduste, kutse- eetika ja ohutusnõuete üle; • Iseloomustab hobumajandust kui majandusharu Eestis ja Euroopas, nimetab Eesti suuremaid hobumajandusettevõtteid ja leiab infot nende tegevuse kohta internetist; • Leiab erinevatest teabeallikatest teavet õppetööga seonduvate materjalide kohta, arutleb teabe usaldusväärsuse ja tõesuse üle; • Tutvub kooli õppekorralduseeskirjaga, arutleb õppija kohustuste ja õiguste teemal; • Kasutab arvutit teabe leidmiseks ja tallitöö praktilisel nõutava dokumentatsiooni koostamiseks ning esitab kirjaliku kokkuvõtte enda sobivusest erialale. 		
2. Orienteerub hobuste aretuse ja kasutamise ajaloos ning tänapäevas eristades hobuseid märgiste ja värvuse järgi	<ul style="list-style-type: none"> • Annab lühiülevaate hobuste põlvnemise ja kasutuse ajaloost, seostades seda tänapäevaste tõugude kasutusalaadega; • Loetleb Eestis tunnustatud aretusorganisatsioone, leiab infot nende tegevuse kohta; • Selgitab hobumajandusega seonduva dokumentatsiooni vajadust, leiab internetist aretusala lased dokumendid ja täidab need. 		

<p>3. Teeb juhendamisel tallitöid ja tutvub tööde käigus hobuste anatoomia, füsioloogia ja psühholoogiaga</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate hobuste anatoomia, füsioloogia ja psühholoogia (sh liigiomane käitumine) alustest; • Käsitleb hobuseid kogu õppeprotsessi vältel arvestades nende liigiomast käitumist; • Teeb juhendamisel tallitöid ja omandab esmased ergonoomilised ja ohutud töövõtted, käsitleb hobust ohutult ning järgib kutse-eesitikat; • Käsitleb hobust arvestades hobuse, inimese ning ümbritseva keskkonna turvalisust.
<p>4. Mõistab tervise tähtsust ja hobuhooldaja töös esinevaid riske järgides ohutusnõudeid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab praktiliste tallitööde põhjal võimalikke õnnetusi ja terviseriske ning nende ennetamise võimalusi; • Demonstreerib inimesele antavaid esmaabivõtteid; • Väljendab ennast suuliselt ja kirjalikult korrektses eesti keeles kogu õppeprotsessi vältel.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>ÕV1 Hobuhooldaja kutse kutsestandard, kutseeetika, vajalikud isiksuseomadused Hobumajandus kui majandusharu Hobumajandus Eestis ja Euroopas Õppetöö korraldus õppija kohustused ja õigused ÕV2 Hobuse arengu ja aretuse ajalugu, tõugude kujunemine ja klassifitseerimine, verelisu Aretustöö korraldus Eestis, tunnustatud aretusühingud ja peetavad tõuraamatud Aretusalane dokumentatsioon ja seadusandlus, hobusega seotud sündmused ja aretaja kohustused ÕV3 Anatoomia, füsioloogia ja psüühika põhialused Hobuse põhiolevus -saakloom, karjaloom, rohusööja. Põgenemisreaktsioon. Hobuse aju ja mõtlemine. Instinktid. Meeleorganite talitlemine, tasakaal. Hobuse kommunikatsioonivõime kommunikatsiooni viisid karjas ja inimestega. Elusorganismide struktuuriline hierarhia Välimik ehk eksterjäär Hobuse anatoomia Nahk ja nahatekised, Liikumiselundkond, Seedeelundkond, Hingamiselundkond, Kuse-suguelundkond, Endokriinnäärmed Vereringeelundid ja lümfisüsteem, Närvisüsteem, Meeleelundid</p>

	<p>ÕV4 Kirjalike tööde vormistamisega seotud dokumentatsioon leidmine, vormistamine, täitmine Ohutusnõuded hobustega töötamisel Terviseriskid tallis ja nende ennetamine Esmaabi osutamine Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta Juhendamisel tallitööde teostamine, omandades esmased ergonoomilised ja ohutud töövõtted, hobuse ohutu käsitlemine ning kutse-eeetika järgimine</p>
sh iseseisev töö 68 tundi	<p>Leiab iseseisvalt materjale kutsestandardi, hobumajanduse majanduslike näitajate kohta Internetist aretusühingute kohta käiva informatsiooni ja vajalike aretusprogrammide leidmine, dokumentatsiooni täitmine Tööohutus, esmaabi Hobuste anatoomia, füsioloogia ja psüühika teadmiste kinnistamine läbi praktiliste tööde tallitöös</p>
Õppemeetodid	<p>Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö, iseseisev töö, praktiline õpe tallis, praktiline dokumentatsiooni täitmine, demonstratsiooni vaatlus</p>
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teema hindamisülesanne: <i>Esimesel õppeaastal</i> 1. Hobuste psühholoogia – Kati Leutonen 2. Sissejuhatus erialasse – Astra Nilk 3. Sissejuhatus erialasse - Katrin 4. E-õpe – Astra Nilk 5. Hobuste anatoomia – Kati Leutonen 6. Hobuste anatoomia praktiline töö – Kati 7. Töökeskkonnaohutuse praktiline töö - Reet 8. Tallipraktika praktiline töö – Helle, Epp</p>
sh hindekriteeriumid	<p>Puuduvad</p>
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd</p>
sh hindamismeetodid	<p>Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu</p>

Õppematerjalid	Moodle e- kursused: K. H. Leutonen „Hobuste psüühika ja käitumine“ JKHK 2011 A. Nilk „Hobuste valik ja aretus“ JKHK 2009 A. Nilk „Hobuste pidamine-tallitööd“ JKHK 2012 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK M-M. Ureve, I. Klein „Hobuste anatoomia ja füsioloogia“ JKHK J.Kaarde, R.Säre "Loomatervishoiu käsiraamat" 1961 H. Mauring "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988 "Oma Hobu" Youtube.com www.estsporthorse.ee , www.ehs.ee , www.vet.agri.ee
----------------	--

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
2	HOBUSTE HOOLDAMINE	10	K. Leutonen, M. Juul, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane märkab hobuse vajadusi, teeb hooldustöid lähtudes pidamisviisist ja hobuse vajadustest ning tagab hobuse heaolu ja inimese turvalisuse.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Järgib ja hindab visuaalselt hobuse üldist heaolu, lähtudes looma liigiomasest käitumisest ja pidamisviisidest	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab hobuse liigiomast käitumist ja põhivajadusi; • Analüüsib hobuse käitumist ja tervislikku seisundit visuaalse vaatluse põhjal; • Võrdleb ja toob välja hobuse mittetavapärased käitumisviisid. 		
2. Teeb lähtuvalt pidamisviisist hobusele asemed, ladustab allapanu ja sõnniku	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab hobuste pidamisviise ja valib optimaalse pidamisviisi, lähtudes majanduslikest võimalustest ning hobuse vajadustest; • Eristab erinevaid allapanu liike korrastab hobuste asemed igapäevaselt, lähtudes allapanu liigist ja hobuste heaolust; • Leiab infot allapanu ja sõnniku ladustamise keskkonnanõuete kohta ning rakendab teadmisi tallitöodes. 		

<p>3. Puhastab, peseb ja pügab hobuseid vastavalt vajadusele, lähtudes hobuste pidamisviisist ja rakendusosalast</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab erinevaid puhastamise viise, vahendeid ja nende kasutamise võtteid, lähtudes hobuse omapärasest ja töö eesmärgist; • Hindab visuaalselt hobuste puhastamise, pesemise ja pügamise vajadust; • Puhastab, peseb ja pügab hobuseid lähtudes hobuste pidamisviisist, heaolust ja rakendusosalast, kasutades selleks ettenähtud töövahendeid.
<p>4. Fikseerib, talutab ja jooksub hobuseid vastavalt vajadusele ning kasutab jalutusmasinaid, arvestades hobuste ja inimeste turvalisust</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab välja hobuste väljaõppe tasemed vaatluse alusel; • Valib hobuste fikseerimise viisi vastavalt vajadusele, fikseerib hobuseid kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõudeid; • Talutab hobuseid ohutult lähtudes hobuse omapärasest, väljaõppe tasemest ja soost; • Jooksub hobuseid vastavalt vajadusele valides sobiliku viisi ning arvestades hobuste väljaõppe taset ja ohutusnõudeid; • Leiab infot jalutusmasinate kohta ning analüüsib erinevate jalutusmasinate otstarvet ning nende ohutut kasutamist.
<p>5. Valmistab hobused kopeldamiseks ja karjatamiseks ette, kopeldab ja karjab hobused vastavalt etteantud juhiste järgides ohutusnõudeid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valib ja korrastab hobuste kopeldamisvarustuse arvestades hobuse omapära ja ilmastikutingimustega; • Valmistab hobused kopeldamiseks ette ja kopeldab hobused vastavalt etteantud juhiste, kasutades kopeldamiseks ettenähtud varustust ning arvestades hobuste ja inimeste turvalisust; • Korrastab ja hooldab karjaaia, komplekteerib karja vastavalt juhiste arvestades sugu, vanust, pidamisviisi, karjamaa suurust ja taimestikku; • Karjab hobused arvestades hobuste ning inimeste turvalisust.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>ÖV1 Hobuse põhivajadused ja nende rahuldamatusest tulenevad probleemid. Sundkäitumine e. voomad.</p> <p>ÖV2 Allapanu - kvaliteet, tüübid, hoiustamine, töövahendid, töövõtted/meetodid. Turvaline ja hügieeniline keskkond.</p> <p>Omaniku kohustused. Loomapidamist sätestavad seadused. Majanduskulud. Hobusepidamise päeva-, nädala- ja hooajakava. Dokumentatsiooni täitmine.</p> <p>ÖV3 Naha ja karvastiku hooldus (struktuuri säilitamine ja kaitsmine, termoregulatsioon). Igapäevane hooldus (hüved, TLC, ohutus, käsitsemine, baas protseduurid, jalgade puhtus). Laka hooldus (puhastamine, trimmimine, pika laka säilitamine, kitkumine, lõikamine, lamandamine, töövahendid ja käsitlemise võtted). Saba hooldus (punumine, kaitse vahendid, pesemine, sidumine, pikendused, esinevad probleemid). Hooldus tarvikud/vahendid (liigid, hooldus).</p>

	<p>Hobuse kuivatamine (pidamisviis, ilmastik) .Pesemine (meetodid, töövõtted). Pügamine (pügamismasinad, klippamise tehnikad, liigid, ettevalmistus, ohutus). Lihashooldus.</p> <p>Aus sport ÕV4 Hobuse väljaõppe faasid. Hobuse fikseerimine (võtted, ohutus). Hobuse sundmotsioon (talutamine: vanus/soolised iseärasused/närvikava, jooksutamine, karussell, trenaažoor, ohutus, mõju, alternatiivsed treening meetodid). ÕV5 Hobuse kopeldamise inventaar. Kopeldamisega kaasnevad ohud. Karjaaia hooldus. Karjatamise planeerimine, hooaeg ja grupid</p> <p>Praktilised tööd: 2-5 õpiväljundite kohta Hobuste asemete igapäevane korrastamine, lähtudes allapanu liigist, keskkonnanõuetest ja hobuste heaolust. Hobuste puhastamine, pesemine ja pügamine, kasutades selleks ettenähtud töövahendeid. Hobuste fikseerimine, talutamine ja jooksutamine kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõuetega. Hobuste kopeldamis- ja karjatamisvarustuse korrastamine. Koplite ja karjaaedade hooldamine. Hobused kopeldamiseks ja karjatamiseks ettevalmistamine ning kopeldamine ja karjatamine.</p>
iseseisev töö 116 tundi	Hobuse käitumise vaatluse võrdlus Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, demonstratsioonide vaatlus, praktiline töö, iseseisev töö, praktiline õpe tallis, praktiline dokumentatsiooni täitmine, demonstratsiooni vaatlus.
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teema hindamisülesanne: <i>Esimesel õppeaastal</i> 1. Hobuste psühholoogia – Kati Leutonen 2. Hobuste hooldamise E-õpe - Kati Leutonen 3. Hobuste hooldamine – Kati Leutonen praktiline töö 4. Tallipraktika Epp Rusi, Hele Kingisepp <i>Teisel õppeaastal</i> 5. Hobuste hooldamine, Helle Kilk 6. Hobuste hooldamine Helle Kilk – praktiline töö
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd

sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu, praktiline dokumentatsiooni täitmine.
Õppematerjalid	Moodle e- kursused: K. H. Leutonen „Hobuste psüühika ja käitumine“ JKHK 2011 A. Nilk „Hobuste pidamine-tallitööd“ JKHK 2012 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK J.Kaarde, R.Säre "Loomatervishoiu käsiraamat" 1961 H. Mauring "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988 "Oma Hobu" Youtube.com J. Batty-Smith „The BHS complete manual of horse and stable management“ 2008 S. E.Harris“ Grooming to Win“ 2008 T.Kaimio „Koos hobusega“ 2004 www.ratsaliit.ee , www.fei.org , www.thehorse.com

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
3	HOBUSTE SÖÖTMINE	10	M. Juul, talliõpetajad.
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane sööda ja joodab hobuseid söödaratsiooni alusel, kasutab erinevaid teabeallikaid söötmisega seonduva info leidmiseks, mõistab söötmisega seonduvat terminoloogiat.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Hindab visuaalselt hobuste toitumust ja mõistab söödaratsiooni koostamise põhimõtteid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste toitumust pidades silmas hobuste anatoomiat, füsioloogiat, pidamisviisi, rakendusala, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit; • Eristab söötasid ja selgitab nende toiteväärtust; • Selgitab söödaratsiooni terminoloogiat ja iseloomustab selle kasutust; • Kasutades IT vahendeid koostab ja arvutab juhendamisel lihtsama söödaratsiooni, arvestades hobuste rakendusala, kasutusintensiivsust, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit. 		
2. Ladustab sööda vastavalt söödaliigile, arvestades nii sise- kui väliskliimat	<ul style="list-style-type: none"> • Ladustab sööda vastavalt söödaliigile arvestades säilitamisnõudeid; • Hindab vee ja söötade kvaliteeti organoleptiliselt ning sorteerib sööda vastavalt kvaliteedile ja liigile, eraldab ebakvaliteetse sööda. 		

<p>3. Valmistab söödad söötmiseks ette, söödab ja joodab hobuseid vastavalt etteantud ratsioonile ja pidamisviisile, arvestades bioloogilisi ja füüsilisi iseärasusi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab söödad söötmiseks ette arvestades sööda eripära ja hobuste vajadust. • Söödab ja joodab (sh automaatjootjad) hobuseid vastavalt ratsioonile ning söötisgraafikule arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit; • Karjatamisel tagab igapäevaselt sööda, vee ja mineraalide olemasolu, lähtudes hobuste pidamis- ja karjatamisviisidest ning –tingimustest.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>Seedeelundkond Seedeelundkonna ehitus ja talitus</p> <p>Söötisõpetus Söötisõpetuse aine ja tähtsus Loomorganismi toitumine Toitefaktorid Söötade keemiline koostis ja söötade keemilist koostist ja toiteväärtust mõjutavad tegurid Söötade seeduvus ja seda mõjutavad tegurid</p> <p>Söödad Söötade klassifikatsioon Söötade ja vee organoleptiline hindamine Söötade toiteväärtuse hindamine analüüsitulemuste ja söötade toiteväärtuse tabelite abil Söötade hoiustamine</p> <p>Söödaratsioon Söödaratsiooni põhimõte, tähtsus ja selle koostamise põhimõtted Kehakaal Toitumusskaala (BCS) Söödaratsiooni koostamine vastavalt erivetele hobugruppidele</p>

	<p>Söötmissvead Sagedasemad söötmissvead</p> <p>Söötade ettevalmistamine ja hobuste söötmine ning jootmine Praktikadokumentatsioon</p> <p>Praktilised tööd: 2-3 öpiväljundite kohta Hobuste toitumuse hindamine, pidades silmas hobuste anatoomiat, füsioloogiat, pidamisviisi, rakendusala, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit ning söötade eristamine ja nende toiteväärtuse hindamine. Söötade ladustamine vastavalt söödaliigile arvestades säilitamisnõudeid, vee ja söödate kvaliteeti hindamine organoleptiliselt ning söötade sorteerimine vastavalt kvaliteedile ja liigile, eraldades ebakvaliteetse sööda ja valmistades söödad söötmiseks ette arvestades sööda eripära ja hobuste vajadust. Hobuste söötmine ja jootmine (sh automaatjootjad) vastavalt ratsioonile ning söötmissgraafikule arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit. Karjatamisperioodil hobustele igapäevase sööda, vee ja mineraalide olemasolu kontrollimine ja tagamine.</p>
iseseisev töö 104 tundi	<p>E-õppe keskkonna kasutamine Hindab visuaalselt ette antud hobuse toitumust. Koostab arvutis lihtsama söödaratsiooni ette antud hobuse kohta. Eristab söötasid ja oskab nimetada söötasid. Koostab arvutis praktikadokumentatsiooni Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis</p>
Õppemeetodid	Praktiline töö, ülesannete lahendamine, interaktiivne loeng, küsimuste esitamine ja/või vastamine, analüüs
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teema hindamisülesanne: <i>Esimesel õppeaastal</i> 1. Hobuste söötmine Epp Rusi 2. Hobuste söötmine E-õpe – Epp Rusi 3. Hobuste söötmine Epp Rusi – praktiline töö 4. Tallipraktika – talliõpetajad Epp Rusi, Hele Kingisepp <i>Teisel õppeaastal</i> 5. Hobuste söötmine – Marten Kaldvee 6. Hobuste söötmine praktiline töö – Epp Rusi 7. Tallipraktika – talliõpetajad Epp Rusi, Hele Kingisepp</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Demonstratsioon, analüüs, sh eneseanalüüs, mõiste- ja ideekaart, küsimuste esitamine ja/või vastamine ehk avatud seminar, kirjaliku töö erinevad vormid
Õppematerjalid	Moodle e- kursused: A. Nilk „Hobuste pidamine-tallitööd“ JKHK 2012 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK M-M. Urve „Hobuste söötmine“ JKHK Moodle e-õpiobjekt: M-M Urve „Hobuste söötmisnormid ja söödaratsioonide koostamine“ 2009 J.Kaarde, R.Säre "Loomatervishoiu käsiraamat" 1961 H. Muring "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988 M. Worth " The Horse Nutrition Handbook" 2010 Ajakiri "Oma Hobu" www.Youtube.com

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
4	HOBUSTE ARETUS JA TAASTOOTMINE	5	A.Nilk, U. Marin, H. Kiik.
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab hobuse aretusega seonduvaid põhitõdesid ja osaleb taastootmisprotsessiga seonduvates töödes lähtudes hobuse heaolust ja inimeste turvalisusest.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Iseloomustab erinevaid hobuste tõuge ja tüüpe märgates kõrvalekaldeid välimikus ja liikumises vastavalt tõuaretuse programmile	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab erinevaid hobuste tõuge ja tüüpe, toob välja nende erisusi; • Orienteerub aretuse ajaloos ja mõistab tõugude omavahelisi suhteid; • Vaatleb erinevaid hobuseid märgates kõrvalekaldeid välimikus ja liikumises vastavalt tõuaretuse programmile. 		
2. Mõistab hobuste omaduste pärandumist ja aretuse põhimõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste valikuomadusi lähtudes hobuste kasutuse eesmärgist; • Leiab digivahendite abil jõudluskontrolli tulemusi ja selgitab omanduste pärandumise olemust; • Rühma liikmena leiab ja kirjeldab valiku- ja aretusmeetodeid ning esitleb neid. 		

3. Jälgib visuaalselt sugu- ja noorhobuste heaolu	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab suguhobuste liigiomast käitumist ja põhivajadusi; • Kirjeldab erinevaid paaritusviise ja nende otstarbekat rakendamist lähtudes ettevõtte eripäras; • Jälgib ja hindab visuaalselt sugu- ja noorhobuste konditsiooni, pidamise tingimusi ning heaolu, valmistab ette nõuetele vastavad pidamistingimused.
4. Tuvastab visuaalselt inna, valmistab suguhobused paarituseks või seemenduseks ette, abistab paaritusel või seemendusel vastavalt juhiste järgides ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • Tuvastab visuaalselt inna, arvestades hobuste füsioloogilisi näitajaid ja käitumise eripära; • Valmistab vastavalt juhiste suguhobused paarituseks või seemenduseks ette kasutades vajadusel abivahendeid ja ohutuid töövõtteid; • Abistab vastavalt juhiste paaritusprotsessis.
5. Tuvastab poegimiseelse seisundi, teavitab sellest otsekohe taastootmise eest vastutavat isikut ja osutab vajaduse korral varssumisel abi, jälgib varsa ja mära heaolu	<ul style="list-style-type: none"> • Tuvastab visuaalselt mära poegimiseelse seisundi ning osutab juhendamisel vajaduse korral varssumisel abi; • Hindab varsa tervislikku seisundit vastavalt liigiomastele füsioloogilistele ja psühholoogilistele näitajatele; • Hindab varssunud mära tervislikku seisundit vastavalt liigiomastele füsioloogilistele ja psühholoogilistele näitajatele.
6. Talutab varsaga märasid, õpetab varssu sotsialiseerima, võõrutab varsad vastavalt spetsialisti juhistele	<ul style="list-style-type: none"> • Talutab varsaga märasid, lähtudes hobuste eripäras ning hobuste ja inimeste turvalisusest; • Õpetab varssu sotsialiseerima lähtudes inimeste turvalisusest ja hobuste heaolust; • Valib varsale sobiliku võõrutamisviisi vastavalt spetsialisti juhistele; • Analüüsib oma töö protsessi ja tulemusi.
Teemad, alateemad	<p>ÕV1 Hobuse välimik: eksterjööriübid, välimiku regioonid, värvused ja märgised, sagedasemad välimiku- ja seisuvead. Välimiku vaatlus ja kirjeldamine, mõõtmine, boniteerimine</p> <p>Hobuse identifitseerimine Hobusetõud: Ajalooliselt olulised hobusetõud, täisverelised tõud, olulisemad poolverelised tõud. Maailma hobusetõud: traavitõud, ponitõud, veohobuseõud, värvustõud. Eesti kohalikud tõud.</p> <p>ÕV2 Hobuse liikumine Hobuse esitamine: käekõrval, sadulas, vabahüpped. Jõudluskontroll: hobuste hindamine, hindamistunnused Aretus: Geneetika alused, omaduste parandamine. Aretusvõtted, aretusmeetodid. Valikumeetodid, valikuomadused. Hobuste valik, aretuseks tunnustamine.</p> <p>ÕV3 Täku liigiomane käitumine ja sugutäku kohtlemine, suguorganid, suguorganite töö. Paaritusmeetodid. Nõuded suguhobuste ja noorhobuste pidamiseks.</p>

	<p>ÕV4 Mära hormonaalne regulatsioon, tsüklid. Mära innatunnused. Muutused mära suguorganites tsüklite jooksul. Mära paaritamise optimaalne aeg ja tehnika vastavalt paaritusmeetodile. Paaritusmeetodite eelised ja puudused.</p> <p>ÕV5 Mära ettevalmistus poegimiseks, poegimise etapid. Poegimise asendid, sünnitusabi. Asendite analüüs ja sünnitusabi tegevuslik lahendamine. Varsa esmane hooldus. Mära poegimisaegsete ja poegimisjärgsete seisundite lahendamise analüüs.</p> <p>ÕV6 Noorhobuse kohtlemine ja turvalisus. Noorhobuse karja hierarhia käitumine Varsa võõrutamine.</p> <p>Praktilised tööd: 2-6 õpiväljundite kohta Hobuste identifitseerimine, joonisdiagrammi koostamine Hobuste esitamine, vabahüpete läbiviimine Noorhobuste ettevalmistamine näituseks Välimiku ja liikumise vaatlus ja hindamine Mära ja täku suguorganite ja käitumise vaatlus Praktiline tegevus paaritusprotsessis Varsaga märade talutamine. Varssade sotsialiseerimise õpetamine ning vastavalt juhiste järgi varsale sobiliku võõrutusviisi valimine lähtudes hobuste eripärast ning hobuste ja inimeste turvalisusest.</p>
iseseisev töö 56 tundi	<p>Hobuse identifitseerimine: kirjelduse ja joonisdiagrammi Materjali läbitöötamine e-kursusel, testide lahendamine Referaadi koostamine vabalt valitud töö kohta Noorhobuse ettevalmistamine näituseks Essee koostamine valikust Täku hormonaalne regulatsioon, suguhormoonid ja käitumine Mära suguorganite paiknemine, ülesanded, tsükliliste muutuste toimumine (abimaterjaliga tutvumine) Varsa talutamine Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis</p>
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, praktiline töö, videopraktikum, iseseisev töö, praktiline õpe tallis

Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teema hindamisülesanne: Hindamisülesanded: <i>Esimesel õppeaastal</i> 1. Hobuste taastootmine Ulvi Martin <i>Teisel õppeaastal</i> 2. Hobuste aretus Astra Nilk 3. Hobuste aretus Astra Nilk e-õpe 4. Hobuste taastootmine Ulvi Martin 5. Märade ja varssade hooldus Helle Kilik
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	Moodle e- kursused: A. Nilk „Hobuste valik ja aretus“ JKHK 2009 U. Martin, U. Lehtsalu „Hobuste tervishoid ja taastootmine“ JKHK 2011 Kollom, R. „Maailma hobused“ Tallinn, 1998 240 lk Muring, H. "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988 Erinevate tõugude osas internetiallikad Internetiallikad www.estsporthorse.ee , www.ehs.ee , www.vet.agri.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
5	HOBUSTE KASUTAMINE JA ÕPETAMINE	21	R. Jänes, H. Kilik, K. Leutonen, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane kasutab ning hooldab ratsa- ja rakendivarustust, järgib liiklusreegleid, õpib ratsutama algtasemel, rakendama ja juhtima rakendit, õpetab hobuseid sotsialiseeruma ja õpib hobuseid ümber õpetama, ratsa ja rakendis käima ning lähtub oma töös hobuse heaolust ja inimese turvalisusest.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		

<p>Õpilane: 1. Kasutab ja hooldab ratsa- ja rakendivarustust ning treeninginventari vastavalt materjalidele ja kasutuse eesmärgile</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventarist arvestades kasutamise eesmärgi; • Kasutab ja hooldab ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventari vastavalt materjalidele ja kasutuse eesmärgile.
<p>2. Ratsutab vajadusel algtasemel (samm-traav-galopp), rakendab hobuseid ja juhhib rakendit arvestades turvalisuse nõudeid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ratsutab väljaõpetatud hobustel algtasemel (samm-traav-galopp) järgides määrustiku, liikluseeskirja ja turvalisuse nõudeid ning hobuse ja inimese heaolu; • Rakendab väljaõpetatud hobuseid ja juhhib turvaliselt rakendit järgides määrustiku, liikluseeskirja ja turvalisuse nõudeid ning hobuse ja inimese heaolu.
<p>3. Juhistest lähtuvalt õpetab hobuseid sotsialiseerima ja varustust kandma arvestades hobuse iseloomu ning vanust</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab varsa, sälu, noorhobuse õpetamise ja hobuse ümberõpetamise aluseid ning meetodeid; • Õpetab hobuseid sotsialiseerima lähtudes hobuste iseloomust ja east ning arvestades inimeste ja hobuste turvalisust; • Õpetab hobuseid ratsa- ja rakendivarustust kandma arvestades hobuse iseloomu, vanust ning kasutuse eesmärgi ja turvalisuse nõudeid.
<p>4. Valmistab ette hobuse välimiku vastavalt kasutamise eesmärgile</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate hobuse välimiku ettevalmistuse viisidest vastavalt tööle ja kasutamise eesmärgile; • Valmistab ette hobuste välimiku, vastavalt tööle ja kasutamise eesmärgile.
<p>5. Abistab turvaliselt hobuse esmasel ratsastamis- ja rakendamiseelisel väljaõppel kasutades treeninginventari vastavalt väljaõppe eesmärgile</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetab hobust maast töös ja vabahüpetel liikuma ning esitleb hobust käekõrval arvestades hobuse eripära ning hobuse ja inimese turvalisust; • Kasutab ohutult tavapäraselt ratsa- ja rakendivarustust ning treeninginventari vastavalt hobuse väljaõppe eesmärgile ja hobuse eripäraselt lähtuvalt; • Abistab turvaliselt hobuse esmasel ratsastamis- ja rakendamiseelisel väljaõppel vastavalt juhistele.
<p>6. Abistab juhendamisel hobuse laadimist transpordivahendisse järgides ohutusnõudeid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hobuse turvalisuse- ja heaolunõudeid transportimisel erinevate hobustranspordivahenditega; • Abistab hobuse laadimisel transpordivahendisse, arvestades inimeste ja hobuse turvalisust.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>ÕV1 Varustus Sadul (ehitus, jagunemine, lisad, passitamine). Valjastus (ratsmed, trenselvaljastus, kangvaljastus, pelham, kimblewik, suulistetavaljastus, kapslid). Abiratsmed. Sadulavööd. Valtrapid. Lisa varustus. Kordetamise varustus. Suulised (ehitus, jagunemine, sobitamine). Kaitsmed ja pinded. Tekid. Saduldamine Looga – ja sorirakend. Varustuse hooldus ja hoiustamine (hooldus tarvikud). Ratsaniku rõivastus. Treeninginvetaar. Varustuse mõju.</p>

ÕV2.**Ratsutamise alused**

Istak, juhtimine jm, turvalisus. Kergendatud-, pool- ja täisistak. Tasakaal. Istaku mõju ja kasutamine. Koolisõidu ja takistussõidu alused. Põhiallüürid. A ja L klassi harjutused. Skeemi sõitmise alused. Takistuste tüübid. Hüppamine

Rakendid ja rakendisport

Ohutus. Rakendihobuse valikuomadused. Rakendamise võtted. Loogarakend. Turvaline hoburakendi juhtimine

ÕV3.**Hobuse õppimine ja mälu****Erinevaid hobuse õpetamise alused ja meetodeid****Vanusest ja iseloomust lähtuv individuaalne õpetamine**

Agressiivsus. Valesti õpitud käitumine. Vale käitumise korrigeerimine

Inimese ja hobuse turvalisus käsitlemisel.

Hobuste sotsialiseerumine ja turvalisus.

ÕV4.**Hobuse välimik.**

Grooming (välimiku kriteeriumid: show hunter, sporthobune, western hobune, sammuhobune, paraadi/vankrihobune, pleasure horse, erinevad tõud).

Trimmimine. Patsitamine.

Groom võistlustel, ettevalmistused, kohustused

ÕV5.

Maa töö

Kordetamine (abivahenditega, varustusega: sadula või sedelgaga, valjastega või päitsmetega) Turvalisus.

Oheldamine/topeltkorde (sedelgaga, valjastega) Turvalisus.

Käekõrval talutamine. Turvalisus.

Vabahüpped

Vabahüppe koridori ettevalmistamine, hobusele vajaliku varustuse peale panek. Turvalisus.

Rakendivarustuse kasutamine

Hobune kannab rakendi varustust: (sedelgas, rangid, valjad) Turvalisus.

ÕV6.

Hobuveokid (tüübid, konstruktsioon).

Seadusandlus (loomade vedu).

Laadimine (laadimisega harjutamine, probleemse hobuse laadimine).

Maha laadimine.

Hooldamine transportimisel. Transportimisele eelnevad ja järgnevad protseduurid.

Reisimine välismaale (dokumentatsioon, Maa, vee ja õhu transport).

Praktilised tööd: 1-6 õpiväljundite kohta

Ratsa- ja rakendivarustuse kasutamine

Ratsa- ja rakendivarustuse ning treeninginventari hooldamine

Hobuste sotsialiseeruma õpetamine lähtudes hobuste iseloomust ja east ning arvestades inimeste ja hobuste turvalisust.

Hobuste välimiku ettevalmistamine, vastavalt tõule ja kasutamise eesmärgile

Rakendamine ja ratsutamine

<p>iseseisev töö 190 tundi</p>	<p>Analüüsib erineva varustuse mõju hobusele Leiab võistlusmäärustikust varustuse kasutamise sobilikust erinevatele distsipliinidele Nädalavahetustel hobuste hooldamine kooli õppetallis (juhendaja-tallimees, nädalavahetused) Töövõtete vilumuse harjutamine tallis Praktilise töö käigus märgatud probleemsituatsioonide analüüs Hoolealuste hobuse hooldamine tallis ja noorhobuste kohta päevikute täitmine Hobuse transpordi plaani koostamine vastavalt juhistele Koostab arvutis praktikadokumentatsiooni Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis</p>
<p>Õppemeetodid</p>	<p>Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö, praktiline õpe tallis, demonstratsiooni vaatlus, analüüsiv kirjutamine, demonstratsiooni vaatlus, kirjalik töö</p>
<p>Hindamine</p>	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teemade hindamisülesanded: <i>Esimesel õppeaastal</i> 1. Hobuste Psühholoogia – Kati Leutonen 2. Hobuste psühholoogia E-õpe – Kati leutonen 3. Hobuvarustus – Kati Leutonen 4. Hobuvarustuse praktiline töö – Kati leutonen 5. Noorhobune, praktiline töö – Helle kilk 6. E-õpe – Noorhobune – Helle Kilk 7. Hobuste rakendamine – Helle Kilk 8. Hobuste rakend, praktiline töö – Helle Kilk 9. Ratsutamine E-õpe- Reet Jänes 10. Ratsutamine – Reet jänes 11. Tallipraktika – Epp Rusi, Hele Kingisepp <i>Teisel õppeaastal</i> 12. E-õpe – Noorhobune – Helle Kilk 13. Noorhobune, praktiline töö – Helle kilk 14. E-õpe, ratsutamine – Reet Jänes 15. Ratsutamine – Reet Jänes</p>
<p>sh hindekriteeriumid</p>	<p>Puuduvad</p>

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd ning kompleksülesanne Kompleksülesande sooritamisel õpilane loosib ülesande (<i>teisel õppeaastal</i>): <ol style="list-style-type: none"> 1. Rakendamine (varustuse kasutus, hooldus, rakendamine ja hobuse juhtimine rakendis) 2. Ratsutamine (varustuse kasutus, hooldus ja ratsutamine) 3. Noorhobune (varustus kasutus, hooldus ja noorhobuse treening)
sh hindamismeetodid	Demonstratsioon, analüüs, praktiline töö, praktika, praktikapäeviku koostamine
Õppematerjalid	J.Batty-Smith „The BHS complete manual of horse and stable management“, 2008 Deutsche Reiterliche Vereinigung „Ratsutamise ja ratsastamise õpetus 1. Ratsaniku ja hobuse põhiväljaõpe“, 2005 S.E.Harris“ Grooming to Win“, 2008 T.Kaimio „Koos hobusega“, 2004 J. Kidd “Ratsastuse alused“ Nivano, 2003 Linda L. Allen with Dianna R. „101 Jumping exercises for Horse & Rider“, H. Mauring "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988 Moodle E- kursused: R. Jänes „Hobuse kasutamine ja ratsutamise algõpetus“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Hobuvarustus“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Noorhobuse õpetamine“ JKHK 2011 K. H. Leutonen „Hobuste psüühika ja käitumine“ JKHK 2011 www.ratsaliit.ee , www.fei.org , www.thehorse.com , www.sustainabledressage.net

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
6	HOBUSTE TERVISHOID	8	U. Martin, H. Kilik, M. Murrut, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane õpib hindama hobuse tervist ja märkama kõrvalekaldeid normaalsest tervislikust seisundist, viima loomaarsti juhendamisel läbi lihtsamaid raviprotseduure ja hobuse surma korral tegutsema vastavalt ettenähtud protseduurireeglitele		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		

1. Hindab visuaalselt hobuste tervislikku seisundit	<ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psühholoogiast (sh liigiomane käitumine) luues seoseid hobuse tervisega; • Hindab visuaalselt hobuse tervislikku seisundit, sh hammaste ja kapjade olukorda kasutades lihtsamaid hindamismeetodeid; • Selgitab hobuse hammaste ja kapjade hooldamise vajadust lähtudes hobuse arengust, anatoomiast ja füsioloogiast; • Toob välja kõrvalekalded normaalsest tervislikust seisundist lähtudes hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psüühikast.
2. Tuvastab enamlevinud ägedaloomulised ja kiiret sekkumist vajavad seisundid ning rakendab vajadusel põhilisi abistamis- ja ohutusvõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab hobuse enamlevinud haiguste liike, nende ennetamist ja tõrjumist; • Tunneb ära enamlevinud ägedaloomulisi ja kiiret sekkumist vajavaid seisundeid ning annab ülevaate esmaabivõtetest; • Aimab järele esmaabivõtete kasutamist ja vastavalt töökorrale kutsub loomaarsti või teavitab vastutavat isikut; • Abistab loomaarsti, rakendab selleks vajalikke põhilisi abistamis- ja ohutusvõtteid ning hügieeninõudeid.
3. Viib läbi lihtsamaid raviprotseduure loomaarsti ettekirjutusel	<ul style="list-style-type: none"> • Hoiab loomaarsti juhendamisel haigele hobusele sobivat keskkonda ning korraldab lihtsamaid toiminguid; • Selgitab ravimite kasutamise ja hoiustamise korda, kasutab ravimeid vastavalt loomaarsti ettekirjutusele ning hooldab haiget looma vastavalt juhistele; • Manustab loomaarsti ettekirjutusel hobusele lihtsamaid suukaudseid ja välispidiseid medikamente rakendades selleks vajalikke abistamis- ja ohutusvõtteid; • Kirjeldab alternatiivse ravimise võimalusi tõstes esile teaduslikult katsetatud meetodeid.
4. Hobuse hukkimise korral osaleb juhendamisel korjuse transportimisel, hoiustamisel ja utiliseerimisel vastavalt seadusandlusele ja keskkonnanõuetele	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hobuse surma korral teostatavaid protseduure; • Kirjeldab korjuse transportimis-, hoidmis-, matmis- ja hävitamisnõudeid, vajadusel osaleb korjuse transportimisel ja hoiustamisel.
Teemad, alateemad	ÖV1 Hobuse anatoomiliste struktuuride ja elundkondade terviklikkus Haiguse kulu ,haigustunnuste ja nende põhjuste eristamine Hobuste tervisliku seisundi hindamine-kliiniline diagnostika Hobuste kabjaseisude ja lonkamise tunnuste eristamine Hammaste ja kapjade regulaarne hooldus ÖV2 Hobuse tähtsamad sisehaigused, tunnused ja profülaktika Hobuste tähtsamad parasitaarhaigused, tunnused ja profülaktika Hobuste tähtsamad nakkushaigused, tunnused ja profülaktika Hobuste traumatism ja traumade põhjused, tunnused ja profülaktika

	<p>ÕV3 Hobuste dispanseerimine Ravimiõpetus</p> <p>ÕV4 Haigestunud hobuse hukkumine, surma põhjused Korjuse hoidmisnõuded kuni transportimiseni</p> <p>Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta Hindab hobuse tervisliku seisundi näitajaid. Eristab erinevaid kabjaseise hobustel. Eristab hobuse lonkamise tugevust ja iseloomu. Tuvastab haigustunnustega hobuse. Hobuste kapjade hooldus. Hindab seisundi ägedaloomulisust, fikseerib hobust, kasutab esmaabivõtteid. Imiteerib ja vajadusel kasutab esmaabivõtteid verejooksu, haavade ja koolikute puhul. Fikseerib hobust ja abistab loomaarsti protseduuride juures Hooldab haigustunnustega hobust juhendaja korraldusel. Tutvub ravimite hoidmise ja juhendijärgse kasutamise nõuetega. Hobuste hooldamine haiguslike seisundite puhul.</p>
sh iseseisev töö 82 tundi	<p>Hammaste ehitus ja paiknemine suuõõnes Kabja ehitus ja omadused Tutvub haiguste kirjeldustega e-kursuse vahendusel Hobuste hooldamine haiguste ajal vastavalt haigustunnustele Seadusandlus korjuse kahjustustamise kohta (Jäätmekäitlusseadus) Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis</p>
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, õppetabelid, praktiline töö
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teemade hindamisülesanded: <i>Esimesel õppeaastal</i> 1. Võtab hobuselt tervisenäitajate andmed - Ulvi <i>Teisel õppeaastal</i> 2. Hobuste tervishoid Ulvi Martin teooria 3. Hobuste tervishoid E-õpe – Ulvi Martin 4. Eristab hobuse kabjaseise ja hooldab kapju – Mauno Murrut 5. Hindab ja eristab esmaabi vajavaid seisundeid hobusel – Ulvi Martin 6. Hobuste esmaabi Helle Kilik 7. Hobuste esmaabi Helle Kilik praktiline töö</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
Kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd</p>

sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	Moodle e- kursused: U. Martin, U. Lehtsalu „Hobuste tervishoid ja taastootmine“ JKHK 2011

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
7	HOBUMAJANDUSHOONETE, RAJATISTE JA HOBUIINVENTARI HOOLDAMINE	2	H. Kilk, S. Nõva
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane hoiab korras tallihooned, rajatised ja territooriumi, hooldab, korrastab ja kasutab hobuinventari ning rajab jalutus- ja karjakopleid järgides töökultuuri ning hobuste ja inimeste turvalisust.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
1. Hoiab korras tallihooned, rajatised ja territooriumi	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab tallihoonetele, rajatistele ja territooriumile kehtestatud nõudeid; • Valmistab igapäevaselt ette töökoha vastavalt tööülesandele, hoiab töö käigus korda, töö lõppedes korrastab töökoha ning paigutab töövahendid ettenähtud kohale; • Puhastab ja korrastab (vajadusel desinfitseerib) igapäevaselt talliruumid, sh tallivahekäigud, söödaruumid, tööriistade panipaigad, hobuste eluruumid jm, arvestades vastutava isiku või loomaarsti korraldusi ning jälgides hobuste ja inimeste turvalisust; • Osaleb tallihoonete, rajatiste ja territooriumi koristamis- ja hooldustöödel vastavalt vajadusele ning vastutava isiku juhistele. 		
2. Hooldab ja kasutab hobuinventari, treeninginventari ja tallitööriistu	<ul style="list-style-type: none"> • Hooldab ja kasutab hobuinventari heaperemehelikult ja vastavalt kasutusjuhendile; • Kasutab ja hooldab treeninginventari vastavalt juhistele ja inventari spetsiifikale; • Kasutab ja parandab tallitööriistu vastavalt vajadusele, võimalustele ja juhistele. 		
3. Rajab ja hooldab jalutus- ja karjakopleid vastavalt juhistele ja võimalustele	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab nõudeid jalutus-ja karjakopliitele lähtudes nende otstarbest; • Hooldab jalutus- ja karjakopleid vastavalt juhistele ja võimalustele; • Planeerib lähtuvalt tööjuhiseist tööks kuluva aja, arvestab materjali kulu täidab teostatud tööde kohta vajadusel vastava dokumentatsiooni; • Planeerib ja rajab jalutus- ja karjakopleid vastavalt juhistele ning võimalustele; • Hindab oma tööd, vajadusel otsib nõu, teavet ja tuge. 		

Teemad, alateemad	Tallihoonete, rajatiste ja territooriumite nõuded EL nõuded loomade heaolule Desinfitseerimine viisid, vahendid, vajalikus Tööeetika Inventar hooldus, kasutuse spetsiifika, määrustik, hoiustamine, parandamine Jalutus- ja karjakopli nõuded Praktilised tööd: 3 hindamiskriteeriumi kohta Praktilised tööd: 1-3 õpiväljundite kohta Desinfitseerimine Inventari hooldus Karjakopli ja aedade rajamine
sh iseseisev töö 24 tundi	Koostab enda õppimist ja arengut reflekteeriva õpipäeviku vastavalt juhistele Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline õpe, demonstratsiooni vaatlus.
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: <i>Teisel õppeaastal</i> 1. Hobuhooned ja rajatised Siiri Nõva 2. Hobuinventari hooldus Helle Kilik
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	Moodle E- kursused: K. H. Leutonen „Hobuvarustus“, JKHK 2012 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
8	ÕPITEE JA TÖÖ MUUTUVAS KESKKONNAS	5	E. Rõuk, E. Kadastik, E. Laurson

Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane kujundab oma tööalast karjääri ja arendab eneseteadlikkust tänapäevases muutuv keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. Kavandab oma õpitee, arvestades isiklikke, sotsiaalseid ja tööalaseid võimalusi ning piiranguid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> Analüüsib juhendamisel oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi, sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi seoses õpitava erialaga; sõnastab juhendamisel eneseanalüüsi tulemustest lähtuvad isiklikud õpieesmärgid ja põhjendab neid; koostab juhendamisel isikliku eesmärgipärase õpitegevuste plaani, arvestades oma huvide, ressursside ja erinevate keskkonnateguritega.
2. Mõistab ühiskonna toimimist, tööandja ja organisatsiooni väljakutseid, probleeme ning võimalusi	<ul style="list-style-type: none"> Selgitab meeskonnatööna turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid; kirjeldab meeskonnatööna piirkondlikku ettevõtluskeskkonda; selgitab regulatsioonidest lähtuvaid tööandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi; kirjeldab organisatsioonide vorme ja tegutsemise viise, lähtudes nende eesmärkidest; valib enda karjääri eesmärkidega sobiva organisatsiooni ning kirjeldab selles enda võimalikku rolli; seostab erinevaid keskkonnategureid enda valitud organisatsiooniga ning toob välja probleemid ja võimalused.
3. Kavandab omapoolse panuse väärtuste loomisel enda ja teiste jaoks kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses	<ul style="list-style-type: none"> Analüüsib erinevaid keskkonnategureid ning määratleb meeskonnatööna probleemi ühiskonnas; kavandab meeskonnatööna uuenduslikke lahendusi, kasutades loovustehnikaid; kirjeldab meeskonnatööna erinevate lahenduste kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust; valib meeskonnatööna sobiva jätkusuutliku lahenduse probleemile; koostab meeskonnatööna tegevuskava valitud lahenduse elluviimiseks.
4. Mõistab enda vastutust oma tööalase karjääri kujundamisel ning on motiveeritud ennast arendama	<ul style="list-style-type: none"> Analüüsib oma kutsealast arengut õpingute vältel, seostades seda lähemate ja kaugemate eesmärkidega ning tehes vajadusel muudatusi eesmärkides ja/või tegevustes; kasutab asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel ning koostab; kandideerimiseks vajalikud materjalid; selgitab tegureid, mis mõjutavad tema karjäärivalikuid ja millega on vaja arvestada otsuste langetamisel, lähtudes eesmärkidest ning lühi- ja pikaajalisest karjääriplaanist; selgitab enda õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutuv keskkonnas.

Teemad ja alateemad

ÕV1

ENESETUNDMINE JA SELLE TÄHTSUS ÕPITEE PLANEERIMISEL

1. Võimed, väärtused, oskused, isikuomadused ja käitumisviisid
2. Huvi ja hobitegevuse roll õpitee planeerimisel
3. Suhtlemis- ja koostööoskuste mõju elu-, õpi- ja töörollis

ÕPPIMISE OLEMUS JA VÕIMALUSED

1. Formaalne, mitteformaalne ja informaalne õppimine. Elukestev õpe
2. Õpingutega toimetulek. Õppimist toetavad õpikeskkonnad
3. Ajamaatriks (ajaplaneerimine)
4. Õpitava valdkonna seosed teiste valdkondadega (võtmepädevused)
5. Õppimine Eestis ja välismaal

ÕV2

MAJANDUS, SELLE OLEMUS JA TOIMIMISE MEHHAANISMID

1. Majanduse terminid, mõisted ja toimimise mehhanismid
2. Eesti majandus ja vaba ettevõtlus
3. Turg ning selle osapooled
4. Arukas rahakasutus ja oma elu planeerimine
5. Töö ja tööturg. Tööjõud majanduses
6. Ettevõtluse tähtsus ühiskonnas ja selle vormid
7. Konkurents ja koostöö
8. Valitsuse ja riigieelarve roll majanduses
9. Hinnastabiilsus, finantssüsteem ja rahapoliitika

ÕV3

1. Tööandja roll, tema õigused ja kohustused
2. Töövõtja roll, tema õigused ja kohustused
3. Riiklik töötervishoiu ja tööohutuse strateegia
4. Töökeskkonna ohutuse ja töötervishoiualane seadusandlus

	<p>5. Tervisekontroll, töötervishoiu- ja töökeskkonnaalased teabematerjalid 6. Riskianalüüs, tööõnnetus, käitumine tööõnnetuse korral 7. Lepingulised suhted töö tegemisel. 8. Töölepingu pooled, nende kohustused ja õigused, töökorraldus, töö ja puhkeaeg, puhkuste liigid. 9. Töö tasustamine ja sotsiaalsed tagatised</p> <p>ÕV3 ETTEVÕTLUS JA ETTEVÕTLIKKUS 1. Ettevõtlus ja selle koht ning olulisus turumajanduses 2. Ärikeskkonna osapooled ja regulatsioonid 3. Vastutustundlik ettevõtlus 4. Sotsiaalne ettevõtlus, selle olemus ja sisu 5. Turg ja turundus 6. Finantsid ettevõttes 7. Ettevõtluse algus, areng ja ka lõpetamise võimalused 8. Rahvusvaheline majandus ja majandus muutuvmas maailmas, muutused/arengud ettevõtluses</p> <p>ÕV4 TULEVIKUOSKUSED 1. Muutuva õpi- ja töökeskkonnaga kohanemine 2. Erinevates kultuurikeskkondades töötamine 3. Oskus kiiresti reageerida ootamatule situatsioonile ja leida lahendusi.</p> <p>PLANEERIMISE JA ENESEJUHTIMISE VIISID 1. Klassikaline ja kaasaegne lähenemine karjäärile (vertikaalne-, horisontaalne- ja kannapöördekarjäär, kaleidoskoop- ja spiraalkarjäär, piirideta karjäär, tööelu 4,0).</p> <p>TÖÖLE KANDIDEERIMINE 1. CV koostamise põhitõed 2. Kandideerimisdokumendid: avaldus, kaaskiri, motiivatsioonikiri 3. Tööintervjuu</p> <p>TÖÖKESKKOND, OHUTS</p>
iseseisev töö 60 tundi	<p>ÕV 1. ÕPITEE PLANEERIMINE: õpiplaani koostamine (teema / eesmärgid / strateegiad / vahendid, ressursid/ hindamine / refleksioon) ÕV 2. ANALÜÜS JA KAVANDAMINE: koostab oma isikliku eelarve juhendi alusel ja analüüsib oma majanduslikke võimalusi; koostab juhendi alusel tuludeklaratsiooni A vormi; analüüsib oma majanduslikke võimalusi töötajana ja tööandjana oma eriala valdkonnas; leiab informatsiooni seadustest (tööandja õigused ja kohustused / töövõtja õigused ja kohustused / tööleping / töökorraldus / puhkus); vormistab etteantud juhendi abil oma erialast tuleneva näidistöölepingu. ÕV 3. MINIUURIMUS: koostab uurimuse kuidas ettevõtted (3-5 ettevõtte näitel) viivad ellu vastutustundliku ettevõtluse printsiipe ja analüüsib selle tulemuslikkust ettevõttes. ÕV4. MONITOORING: monitoorib õpi-, töö- ja karjääriinfot; koostab monitooringu õpitavast erialast arvestades õpi- ja karjääri võimalusi ning lühi- ja pikaajalisi eesmäärke.</p>
praktika	Puudub

Õppemeetodid	Miniloeng, ajurünnak, miniuuring, vestlus, arutelu, reflekteerimine, esitlus, video analüüs, infootsing, individuaalne töö, paaristöö, rühmatöö, õpiobjekti koostamine, eneseanalüüs.
Hindamine	Mitteeristav
sh hindekriteeriumid	Hindekriteeriumid esitatakse konkreetse hindamisülesande juures mooduli rakendumisel
sh hindamisülesanded	<p>ÕV1. ÕPIPLAAN Õppija esitab elektroonilises keskkonnas, Google Drive või Moodle, õpiplaani, mille koostamisel on lähtunud dokumentide vormistamise heast tavast ja mida hinnatakse kirjaliku juhendi alusel. Hinne kujuneb kirjalikus juhendis ettenähtud kriteeriumite alusel</p> <p>ÕV2. ETTEVÕTLUSKESKKOND Õpiobjekti (ristsõna / mälumäng / kahoot vms) koostamine etteantud teemal, test, piirkonna ettevõtete ja organisatsioonide (või ainult oma valdkonna ettevõtete) kaardistamine, nende tegevusvaldkonna teada saamiseks ja ettevõtlusvormide erinevuste välja toomiseks; pankade poolt pakutavate teenuste ja teiste turul tegutsevat finantsasutuste analüüs; SWOT analüüs majanduses ja meeskonnatööna kohaliku majanduskeskkonna analüüs; töökorralduseeskirja olemus ja selle alusel töötamine; näidistöölepingu koostamine; ühe äriidee kohta visiooni, missiooni ja eesmärkide sõnastamine ning nende esitlemine; oma unistuse ettevõtte kirjeldamine (eesmärgid / võimalused / piirangud / enda roll)</p> <p>ÕV3. ETTEVÕTLUS JA ETTEVÕTLIKKUS PEST ja PESTLE analüüs meeskonnatööna ühe vaadeldava ettevõtte kohta, probleemide väljatoomine ja sõnastamine, ühe probleemi välja valimine ja lahenduste pakkumine, ajurünnak meeskonna tööna ning kuidas läbi ettevõtlikkuse või ettevõtluse saaks seda probleemi lahendada, äriideede genereerimine: ajurünnak äriideeks (äriidee arenduse da Vinci mäng jm loovustehnikad ideede genereerimiseks), äriideede esitlus ja analüüs (teostamise võimalikkusest / mida on juba probleemi lahenduseks tehtud), ärimudeli koostamine ja esitlus oma valdkonnas meeskonnatööna, vastutustundliku ettevõtluse uurimine 3-5 ettevõtte kohta, kuidas neid printsiipe realselt ka ellu viiakse ettevõtetes ja meeskonna tööna analüüsi tegemine, meeskonna tööna sotsiaalse ettevõtte olemuse selgitamine ja näited 5 sotsiaalse ettevõtte kohta, mini turundusplaani koostamine loovalt ja mänguliselt, lihtsustatud finantsprognooside koostamine äriidee kohta, hinnapakumise ja arve koostamine.</p> <p>ÕV4. KARJÄÄRIPLAAN Õppija koostab ja analüüsib enda karjääriplaani, olles eelnevalt esitanud "Monitooringu". Hinne kujuneb kirjalikus juhendis ettenähtud kriteeriumite alusel</p> <p>TÖÖKESKKONNAOHUTUS</p>
sh hindamismeetodid	<p>Õppeprotsessis osalemine (koostöö / algatusvõime / meeskonnatöö / julgus oma arvamuse esitamisel / erinevate võimaluste leidmine / eriarvamuste aktsepteerimine / korrektne kõnekeel), tööleht, infootsing ja selle kriitiline analüüs, esitlus, õpiobjekti koostamine, test, SWOT analüüs, individuaalsed õpiülesanded (näidistööleping, äriidee kirjeldus, unistuste ettevõtte)</p> <p>Õppeprotsessis osalemine (koostöö / algatusvõime / meeskonnatöö / julgus oma arvamuse esitamisel / erinevate võimaluste leidmine / eriarvamuste aktsepteerimine / korrektne kõnekeel), tööleht, infootsing ja selle kriitiline analüüs, esitlus, PEST ja PESTLE analüüs, ajurünnak, rühmatöö, ärimudeli koostamine</p> <p>Eneseanalüüs, esitlus, individuaalne tagasiside, mõistekaart / mõistete bingo, rollimäng, tööintervjuu simulatsioon, töökogemuse analüüs</p>

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli hinne on arvestatud kui õpilane on saavutanud kõik õpitulemused lävendi tasemel.
Õppematerjalid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Haritus ja professionaalsus https://arvamus.postimees.ee/1992139/hari-tus-ja-professionaalsus (12.01. 2003) 2. SA Kutsekoda kodulehel https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2016/04/Tulevikutrendid-1.pdf 3. OSKA raport "Töö ja oskused 2025" https://epale.ec.europa.eu/et/resource-centre/content/too-ja-oskused-2025-0 4. SA Kutsekoda video "Tulevikuoskused": https://www.youtube.com/watch?v=XLTles-WrvU&t=148s ja https://www.youtube.com/watch?v=zEyFW6k8Wsl 5. Video „Õppimise kolm vaala“ https://www.youtube.com/watch?v=k5O_plgF3kE 6. Archimedes kodulehega tutvumine. http://archimedes.ee/ 7. Õpiränne Taanis https://www.youtube.com/watch?v=L3vcCaKaZcs 8. Kvalifikatsiooniraamistik https://www.kutsekoda.ee/kvalifikatsiooniraamistik/ 9. Eesti kvalifikatsiooniraamistiku tutvustav videoklipp SA Kutsekoja kodulehel https://www.kutsekoda.ee/eesti-kvalifikatsiooniraamistik-ekr-alam/ 10. Üldised kompetentsid ja kvalifikatsiooniga seonduvad terminid https://www.tootukassa.ee/sites/tootukassa.ee/files/Uldised%20kompetentsid.pdf 11. Kutsestandardid: https://www.kutseregister.ee/standardid/standardid_top2/? 12. Euroopa keelemapp https://europass.ee/keelepapp 13. Ettevõtlus. 4. taseme kutseõpe https://www.opiq.ee/Kit/Details/223 14. Ettevõtlusõppe programm Edu&Tegu https://ettevotlusope.edu.ee/ 15. EAS koduleht https://www.eas.ee/ 16. Töötukassa koduleht https://www.tootukassa.ee/content/teenused/evat-taotlemine-ja-kasutamine 17. Opiq keskkond: https://www.opiq.ee/Packages/Details?packageKey=TeacherHighSchoolPackage 18. Innove SA Ettevõtlus 4.tase kutseõppes: https://www.opiq.ee/Kit/Details/223?fbclid=IwAR2ErepyhsQ_8oTweU84qv4ygaahLLOth4RvjlUnPmc-2ula3OdcqVStAUM 19. Rahajutud: https://www.opiq.ee/Kit/Details/223?fbclid=IwAR2ErepyhsQ_8oTweU84qv4ygaahLLOth4RvjlUnPmc-2ula3OdcqVStAUM 20. Rikkaks saamise õpiku autori koduleht: https://roosaare.com/ 21. Üks hea ja ajas vastu pidanud väärtushinnangute artikkel Peep Laja poolt: https://peeplaja.blogspot.com/2005/11/this-i-believe.html 22. Maksuameti koduleht: https://www.emta.ee/et 23. https://www.rmp.ee/ on majandusarvestuse ja ettevõtte majandamisega seotud infoleht 24. Finantsaubits :https://www.minuraha.ee/et/publikatsioonid/finantsaubits 25. Finantsinspektsiooni poolt loodud leht: https://www.minuraha.ee/ 26. Tööelu lehekülg: https://www.tooelu.ee/ 27. Tööinspektsiooni koduleht:https://www.ti.ee/est/avaleht/ 28. Äriidee potentsiaali hindamine, turukõlblikkuse ja realiseeritavuse hindamine "Ajujaht seminari video": https://www.youtube.com/watch?v=PY68Oy23T4M&t=7s 29. Ekspordi käsiraamat: https://www.eas.ee/ekspordi-kasiraamat/

9	PRAKTIKA	32	K. Marrandi, K. Vreimann, H. Kilk, R. Jänes, praktikaettevõtted
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane saab ettevõttes kogemusi, omandab oskusi ja vilumusi tööks hobuhooldajana.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Planeerib praktikajuhendi alusel isiklikke praktika eesmärke	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab praktika olemust, praktikaks vajaminevate dokumentide esitamise nõudeid ning praktika protseduuri; • Hindab praktikale seatud eesmärke ning koostab juhendi alusel isiklikud eesmärgid; • täidab juhendi alusel igapäevaselt praktikapäevikut; • koostab juhendi alusel arvutis keeleliselt ja vormiliselt korrektse praktika aruande ja esitleb seda. 		
2. Hooldab hobuseid lähtudes pidamisviisist ja hobuse vajadustest ning tagab hobuse heaolu ja inimese turvalisuse	<ul style="list-style-type: none"> • Järgib ja hindab visuaalselt hobuse üldist heaolu, teeb lähtuvalt pidamisviisist hobusele asemed, ladustab allapanu ja sõnniku; • Puhastab, peseb ja pügab hobuseid vastavalt vajadusele, lähtudes hobuste pidamisviisist ja rakendusala; • Fikseerib, talutab ja jooksub hobuseid vastavalt vajadusele, valmistab hobused kopeldamiseks ja karjatamiseks ette, kopeldab ja karjab hobused arvestades hobuste ja inimeste turvalisust. 		
3. Söödab ja joodab hobuseid söödaratsiooni alusel	<ul style="list-style-type: none"> • Ladustab söödad vastavalt söödaliigile arvestades etteantud juhiseid; • Hindab visuaalselt hobuste toitumust pidades silmas hobuste anatoomiat, füsioloogiat, pidamisviisi, rakendusala, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit; • valmistab söödad söötmiseks ette, söödad ja joodab hobuseid vastavalt etteantud ratsioonile ja pidamisviisile. 		
4. Osaleb taastootmisprotsessiga seonduvates töödes lähtudes hobuse heaolust ja inimeste turvalisusest	<ul style="list-style-type: none"> • Jälgib visuaalselt sugu- ja noorhobuste heaolu; • Tuvastab visuaalselt inna, valmistab suguhobused paarituseks või seemenduseks ette, abistab paaritusel või seemendusel meeskonnas vastavalt juhiste; • Tuvastab poegimiseelse seisundi, osutab vajaduse korral varssumisel abi, jälgib varsa ja mära heaolu; • Talutab varsaga märasid, õpetab varssu ja noorhobuseid sotsialiseerima, võõrutab varsad vastavalt spetsialisti juhistele. 		

<p>5. Kasutab ning hooldab ratsa- ja rakendivarustust, ratsutab ja juhib rakendit algtasemel ning õpib hobuseid ümber õpetama ning ratsa ja rakendis käima arvestades oma töös hobuse heaolu ja inimese turvalisusest</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab ja hooldab ratsa- ja rakendivarustust ning treeninginventari; • Ratsutab algtasemel (samm-traav-galopp), rakendab hobuseid ja juhib turvaliselt rakendi; • Valmistab ette hobuse välimiku vastavalt kasutamise eesmärgile; • Annab hobusele ratsastamis- ja rakendamiseelse algväljaõppe ning kasutab treeninginventari vastavalt väljaõppe eesmärgile; • Abistab hobuse laadimist transpordivahendisse.
<p>6. Hindab hobuse tervislikku seisundit ja märkab kõrvalekaldeid, viib loomaarsti juhendamisel läbi lihtsamaid raviprotseduure</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste tervislikku seisundit ja arutleb näitajate üle juhendaja või loomaarstiga; • Tuvastab enamlevinud ägedaloomulised ja kiiret sekkumist vajavad seisundid; • Viib läbi lihtsamaid raviprotseduure loomaarsti ettekirjutusel.

Teemad, alateemad	<p>ÕV1 Praktikadokumentatsioon Dokumentatsiooni täitmine</p> <p>ÕV2 Hobuse põhivajadused Allapanu - kvaliteet, tüübid, hoiustamine, töövahendid, töövõtted/meetodid. Naha ja karvastiku hooldus. Igapäevane hooldus. Laka hooldus. Saba hooldus. Hooldustarvikud/vahendid. Hobuse kuivatamine, pesemine, pügamine. Lihashooldus. Hobuse väljaõppe faasid. Hobuse fikseerimine. Hobuse talutamine. Hobuse kopeldamise invetaar. Kopeldamisega kaasnevad ohud. Karjaia hooldus. Karjatamise planeerimine, hooaeg ja grupid.</p> <p>ÕV3 Söötisõpetus. Söödad. Söötade hoiustamine. Söodaratsioon. Söötisvead Söötade ettevalmistamine ja hobuste söötmine ning jootmine</p> <p>ÕV4 Täku liigiomane käitumine ja sugutäku kohtlemine. Paaritus ja seemendus. Nõuded suguhobuste ja noorhobuste pidamiseks. Mära innatunnused. Mära ettevalmistus poegimiseks, poegimise etapid. Poegimise asendid, sünnitusabi. Varsa esmane hooldus Noorhobuse kohtlemine ja turvalisus. Noorhobuse karja hierarhia käitumine. Varsa võõrutamine. Praktiline tegevus paaritusprotsessis Varsaga märade talutamine. Varsade sotsialiseerimise õpetamine, varsa võõrutamine.</p> <p>ÕV5 Varustus, Saduldamine, Looga – ja sorirakend. Varustuse hooldus ja hoiustamine, Treeninginvetaar. Inimese ja hobuse turvalisus käsitsemisel. Hobuste sotsialiseerumine ja turvalisus. Groomitöö. Maa töö. Oheldamine/topeltkorde. Käekõrval talutamine. Turvalisus. Vabahüpped. Hobuveokid, laadimine, hooldamine transportimisel. Ratsa- ja rakendivarustuse kasutamine Ratsa- ja rakendivarustuse ning treeninginventari hooldamine Rakendamine ja ratsutamine</p> <p>ÕV6 Hobuse tervisliku seisundi näitajaid. Haigustunnustega hobuse tuvastamine. Hobuste kapjade hooldus. Esmaabivõtted. Hobuse fikseerimine ja loomaarsti abistamine protseduuride juures. Hobuste hooldamine haiguslike seisundite puhul.</p>
sh iseseisev töö 14 tundi	Praktikadokumentatsioon. Praktikapäevik-aruande koostamine ja esitamine
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, praktiline töö, iseseisev töö, praktiline dokumentatsiooni täitmine, esitlus

Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Hindamisülesanne: 1. Ettevõtte hinnang 2. Praktikapäevik aruande vormistamine 3. Praktika avalik kaitsmine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, esitlus
Õppematerjalid	Praktikadokumentatsioon www.jkhk.ee

Valikainete moodulid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
1	HOBUSTE RATSASTAMINE	7	R. Jänes
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodulid hobumajanduse alused ja hobuste hooldamine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab treeningu põhimõtteid ja meetodikat, treenib vastutava isiku juhendamisel hobuseid ning võistleb ratsaspordis, analüüsib oma arengut treeningprotsessis		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õppija: 1. Treenib hobuseid vastavalt vastutava isiku juhistele ratsa	Õppija: <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hobuse liikumise biomehhaanikat lähtudes hobuse anatoomiast ja liikumisviisidest; • Selgitab hobuste treeningu ja treeningplaani koostamise põhimõtteid ja meetodikaid ratsaspordis; • Koostab arvutis treeningplaani lähtuvalt hobuste väljaõppe tasemest ning eesmärgist; • Treenib hobuseid nii ratsa kui maast vastutava isiku juhendamisel arvestades hobuse ja inimese ohutust ning heaolu. 		
2. Võistleb hobustel ratsa lähtudes vastutava isiku juhistest	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab üles vajalikud nõuded spordiorganisatsioonide määrustikest, rakendab vajalikke nõudeid treeningul ja võistlustel; • Võistleb ohutult ratsa (a-tase koolisõidus ja 100 cm takistussõidus) lähtudes vastutava isiku juhistest ning arvestades hobuste iga, tõugu ja ettevalmistuse eesmäärke; • Analüüsib treeningprotsessi võrreldes püstitatud eesmärki saavutatud tulemusega; • Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust. 		
Teemad, alateemad	Hobuse treenimise alused Treeningplaani koostamine Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta Hobuse õpetamine maast ja ratsa		
iseseisev töö 78 tundi	Treeningplaani koostamine /maht (abimaterjaliga tutvumine) e-õppematerjalidega tutvumine Noore hobuse hooldamine Praktiline töö maast		

Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: <i>Teisel õppeaastal</i> 1. Õppija koostab portfoolio noore hobuse treenimisest (portfoolio sisaldab treeningplaani, eneseanalüüsi ja hobuse arengu analüüsi. 2. e-õpe ülesanded 3. Õppija võistleb hobusel koolisõidus ja takistussõidus.
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	S. E. Harris “Ratsutamise ja ratsastamise õpetus 1. Ratsaniku ja hobuse põhiväljaõpe“ 2008 Moodle E- kursused: R. Jänes „Hobuse kasutamine ja ratsutamise algõpetus“, JKHK 2012 R. Jänes „Noorhobuse ratsastamine“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Ratsasport“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Ratsastamine ja ratsahobuse ümberõpe“ JKHK 2013 K. H. Leutonen „Noorhobuse õpetamine“ JKHK 2011 www.ratsaliit.ee , www.fei.org

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
2	HOBUSTE RAKENDAMINE	7	H. Kilk
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodulid hobumajanduse alused ja hobuste hooldamine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab treeningu põhimõtteid ja meetodikat, treenib vastutava isiku juhendamisel hobuseid rakendis ning võistleb rakendispordis, analüüsib oma arengut treeningprotsessis		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		

Õpilane: 1. Treenib hobuseid vastavalt vastutava isiku juhistele rakendis	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hobuse liikumise biomehhaanikat lähtudes hobuse anatoomiast ja liikumisviisidest • Selgitab hobuste treeningu ja treeningplaani koostamise põhimõtteid ja meetodikaid rakendis • Koostab arvutis treeningplaani lähtuvalt hobuste väljaõppe tasemest ning eesmärgist • Treenib hobuseid maast ja rakendis vastutava isiku juhendamisel arvestades hobuse ja inimese ohutust ning heaolu
2. Võistleb hobustel rakendis lähtudes vastutava isiku juhistest	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab üles vajalikud nõuded spordiorganisatsioonide määrustikest, rakendab vajalikke nõudeid treeningul ja võistlustel • Võistleb rakendis lähtudes vastutava isiku juhistest ja arvestades hobuse heaolu, iga, tõugu ja ettevalmistuse eesmärgi ning ohutust • Analüüsib treeningprotsessi võrreldes püstitatud eesmärgi saavutatud tulemusega • Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust
Teemad, alateemad	Rakendihobuste valikuomadused Hobuveokite tüübid Noorhobuse või hobuse õpetamine rakendisse Rakendamise võtted Traavisport, Sorirakend, Loogarakend, Hobukärutamine Hobuinventari ja –rakmete hoidmine Ühehobuseveoki etterakendamine ja juhtimine Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta Hobuse õpetamine maast ja ratsa ja rakendis
sh iseseisev töö 48 tundi	Koostab arvutis treeningplaani lähtuvalt hobuste väljaõppe tasemest ning eesmärgist Leiab üles vajalikud nõuded spordiorganisatsioonide määrustikest, rakendab vajalikke nõudeid treeningul ja võistlustel Analüüsib treeningprotsessi võrreldes püstitatud eesmärgi saavutatud tulemusega Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust
Õppemeetodid	Praktiline töö, analüüs, interaktiivne loeng, küsimuste esitamine ja/või vastamine
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: <i>Teisel õppeaastal</i> 1. Rakendab hobuse vankri ette 2. e-õpe 3. Läbib vigadeta koonusraja.

sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	Moodle E- kursused: R. Jänes „Noorhobuse ratsastamine“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Ratsasport“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Ratsastamine ja ratsahobuse ümberõpe“ JKHK 2013 K. H. Leutonen „Noorhobuse õpetamine“ JKHK 2011 www.ratsaliit.ee , www.fei.org

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
3	KAPJADE HOOLDAMINE	4	U. Martin, T. Siiboja, T. Traagel
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused, hobuste hooldamine ja hobuste tervishoid		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane hindab vastavalt juhendamisele hobuste jäsemete olukorda ja värgib ning rautab juhendamisel hobuste kapju		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
1. Hindab vastavalt juhendamisele hobuste jäsemete olukorda	<ul style="list-style-type: none"> Selgitab hobuste kapjade hooldamise võtteid lähtudes jäsemete anatoomiast ja füsioloogiast Hindab vastavalt juhendamisele hobuste jäsemete ja kapjade olukorda, jälgides hobust nii seistes kui liikudes, teeb kindlaks seisuvead 		
2. Värgib vastavalt juhendamisele hobuste kapju	<ul style="list-style-type: none"> Selgitab värgimise põhimõtteid, sh planeerimist, ohutuid töövõtteid ja kirjeldab tööriistu, abivahendeid ning nende kasutamist Värgib hobuste kapju vastavalt juhendamisele ettenähtud tööriistade ja abivahenditega, arvestades hobuste jäsemete ja kapjade anatoomiat, füsioloogiat, psüühikat, hobuse heaolu ning inimese turvalisust 		
3. Rautab vastavalt juhendamisele hobuste kapju	<ul style="list-style-type: none"> Selgitab rautamise põhimõtteid, sh planeerimist, viise, ohutuid töövõtteid (tööohutus) ja kirjeldab tööriistu, abivahendeid ning nende kasutamist Rautab vastavalt juhendamisele hobuste kapju kasutades raudu ja ettenähtud abimaterjale arvestades hobuste jäsemete ja kapjade anatoomiat, füsioloogiat, psüühikat, hobuse heaolu ning inimese turvalisust 		

Teemad, alateemad	Kabja ehitus Jalgade seisud. Levinumad haigused Kabjahooldus Värkimine, rautamine
iseseisev töö 50 tundi	E-õppematerjali läbitöötamine Leiab erinevatelt hobustel kabjaprobleeme ning analüüsib neid Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust
praktika	puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: <i>Teisel õppeaastal</i> 1. Teadmiste kontroll kabja ja jalgade kohta 2. Õpilane värgib vastavalt juhendamisele hobuste kapju 3. Õpilane rautab vastavalt juhendamisele hobuste kapju
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	Moodle E- kursused: K. H. Leutonen „Sepatööd (hobuste rautamine)“, JKHK 2013

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
4	TALLITÖÖ KORRALDAMINE	4	A. Kupp, E. Kadastik, R. Türk, K. Vreimann
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused, karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane korraldab oma pädevuse piires turundust ja tallitööd, suhtleb klientide ja koostööpartneritega; kasutab peamisi arvutirakendusi teabe loomiseks, mõistmiseks ja esitamiseks		

Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. Suhtleb klientide ja koostööpartneritega lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ning eripärast	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Leiab erinevatest infoallikatest materjale ettevõtluse, turunduse, klienditeeninduse ja dokumendihalduse põhimõtete kohta ning rakendab neid oma töös; • Loob oma töös head suhted klientide, kolleegide ja koostööpartneritega, lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ja eripärast; • Sõlmib vajalikud kokkulepped talli majandamiseks, pakkudes erinevaid lahendusvõimalusi lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ja eripärast.
2. Korraldab turundust ning müügitööd vastavalt vajadusele ja lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ja eripärast	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab turundus- ja müügitöö korraldamise põhimõtteid erinevates olukordades ja lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ning eripärast; • Suhtleb klientidega ning teenindab kliente järgides teeninduse head tava ning tulles loovalt toime erinevate kultuuritaustaga klientidega erinevates keelekasutus- ja töösituatsioonides.
3. Värbab töötajad, arvestades organisatsiooni vajadust	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab töötajate värbamise põhimõtteid, arvestades organisatsiooni vajadust; • Korraldab ja juhendab töötajate tööd lähtudes organisatsiooni eripärast ning töösisekorraeeskirjadest.
4. Haldab talli tööga seotud dokumente ja finantse	<ul style="list-style-type: none"> • Haldab oma pädevuse piires talli tööga seotud dokumente ja finantse, lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ja eelarvest; • Vormistab dokumendid kasutades teksti- ja tabelitöötlusprogramme korrektsetes eesti keeles.
Teemad, alateemad	Ettevõtluse alused Klienditeenindus Suhtlemise alused Organisatsiooni juhtimine Asjaajamise alused
iseseisev töö 24 tundi	Õpilane koostab õpimapi õpiväljundite 1-4 kohta Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust
praktika	puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: <i>Teisel õppeaastal:</i> 1. Esitab ja esitleb iseseisva töö käigus koostatud materjale.
sh hindekriteeriumid	Puuduvad

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	Moodle e-kursused: A. Kupp „Majandus ja ettevõtlus“ JKHK 2009 A. Seletski „Asjaajamise alused“ S. Shumann, Klienditeeninduse alused lihtsas keeles 2012 A. Oja Klienditeenindus valguses ja varjus. Äripäev 2005 Scholtes, Peter R. Juhi käsiraamat. Kirjastus TEA, Tallinn 2001 M. Vadi Organisatsioonikäitumine. TÜ kirjastus, Tartu 2004 Varendi, M. Teder, J. Ettevõtte hindamine ja arendamine, SA Innove 2008 Virovere, A., Alas, R., Liigand, J. Organisatsiooniline käitumine. Kirjastus Külim. Tallinn 2005 www.juhtimine.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
5	MEHCHANISMIDE JA MOOTORSÕIDUKITEGA TÖÖTAMINE	4	H. Kilk, M. Kõbu, V. Vilu, V. Tikki
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused, hobuste hooldamine ja hobuste kasutamine ja õpetamine.		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane kasutab ohutult tallimehhanisme, traktoreid ja hobustranspordivahendeid ning järgib liiklusohutuse nõudeid		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
1. Kasutab tallimehhanisme ja traktoreid järgides vastutava isiku juhiseid	<ul style="list-style-type: none"> Mõistab liiklusseaduse ja loomade transporti sätestavatest määrustest olemust ja toob näiteid nende kohta; Kasutab traktoreid erinevates hobumajandustöodes, arvestades liiklus- ja tööohutust ning järgides vastutava isiku juhiseid; Nimetab sööda-, allapanu-, sõnnikulaadimis- ja veovahendite tüüpe, kasutab neid järgides kasutusjuhendeid, tööohutust ja vastutava isiku etteantud juhiseid; Nimetab ja kasutab transportööre söötade varumisel, tallitöödel jm, arvestades kasutusjuhendeid, tööohutust ja vastutava isiku etteantud juhiseid. 		
2. Kasutab hobustranspordivahendeid hobuste veoks	<ul style="list-style-type: none"> Põhjendab hobuste turvalisuse- ja heaolunõudeid transportimisel erinevate hobustranspordivahenditega; Kasutab hobustranspordivahendeid rakendades hobuste veoks vajalikke juhtimisvõtteid, arvestades inimeste ja hobuste turvalisust. 		

Teemad, alateemad	Liiklusseadus Tallimehhanismid ja traktorid Kasutamine ja hooldus Hobutranspordivahendeid Kasutamine ja hooldus
iseseisev töö 24 tundi	Liiklusseaduse läbitöötamine Referaat erinevate hobutranspordivahendite kohta Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust
praktika	puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Esitab ja esitleb iseseisva töö käigus koostatud referaadi 2. Teoreetiliste teadmiste kontroll: oskuste, käitumise ja hoiakute tundmine vastavalt liiklusseadusele 3. Praktilise sõidu teostamine ja masina käsitlemine. Tulemust hinnatakse vaatluse teel, jälgides sealjuures kõiki liikluse, töö- ja keskkonnakaitse nõudeid
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	Konspekt „Traktorid, liikurmasinad ja eritöömasinad koostaja“ Aide Autokool Liiklusseadus, liiklustestid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
6	HOBUMAJANDUSSÜNDMUSE KORRALDAMINE	6	A. Nilk, M. Einaste, R. Nüüd, K. Marrandi
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodulid hobumajanduse alused, hobuste aretus ja taastootmine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõtleb loovalt, planeerib ja korraldab hobumajandussündmuse, analüüsib oma tegevuse tulemusi		

Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. Planeerib hobumajandussündmuse vastavalt eesmärgile	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate traditsioonilistest hobumajandussündmustest ja nende korraldamisest; • Koostab meeskonnatööna ideekavandi hobumajandussündmuse kohta; • Planeerib ja koostab eelarve hobumajandussündmuse korraldamise kohta.
2. Korraldab ja juhib hobumajandussündmuse protsessi	<ul style="list-style-type: none"> • Korraldab meeskonnatööna hobumajandussündmuse, arvestades ressursse (eelarve, aeg, tööjõud, reklaam jm); • Juhib hobumajandussündmuse protsessi järgides varem tehtud kavandit ning reageerib paindlikult muutustele; • Analüüsib sündmust ja teeb kokkuvõttes lähtudes püstitatud eesmärgist.
Teemad, alateemad	Hobumajandussündmuse liigid Kehtivad nõuded ja määrustikud hobumajandussündmusele Jõudluskontroll Võistlused erinevatel aladel (takistussõit, koolisõit, kestvusratsutamine, rakendisport) Kokkuvõtete tegemine ja analüüs Võistluste planeerimine (nõuded, eelarve, reklaam, ametnikud, juhendi koostamine) Kokkuvõtete tegemine ja analüüs Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta Noorhobuste ülevaatus planeerimine (nõuded, eelarve, reklaam, ametnikud, juhendi koostamine) Noorhobuste ettevalmistamine Noorhobuste ülevaatus läbiviimine Võistluste ettevalmistus ja läbiviimine Rajameistri töö
iseseisev töö 66 tundi	Jõudluskontrolli nõuetega tutvumine Eesti Ratsaspordi Liidu määrustikega tutvumine Koostab iseseisvalt ideekavandi hobumajandussündmuse kohta kus planeerib ja koostab eelarve hobumajandussündmuse korraldamise kohta Ratsa- ja vabahüppeväljaku ettevalmistus
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Loeng, iseseisev materjaliga tutvumine, praktiline töö, meeskonnatöö

Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: <i>Teisel õppeaastal</i> 1. Juhiste järgi meeskonnatööna ideekavandi koostamine hobumajandussündmuste kohta (juhendid, nõuded, eelarve, reklaam, ametnikud) 2. Korraldab meeskonnatööna (ametnikud, kohtunikud, platsimeeskond jm) ja viib läbi noorhobuste ülevaatuse järgides varem tehtud kavandit 3. Korraldab meeskonnatööna (ametnikud, kohtunikud, platsimeeskond jm) ja viib läbi ratsavõistlused järgides varem tehtud kavandit
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Suuline intervjuu, iseseisev töö ideekavandi koostamine, rühmatöö (planeerimine), sündmuste korraldamine
Õppematerjalid	Moodle e-kursus A. Nilk „Hobuste valik ja aretus“ JKHK 2009 www.estsporthorse.ee , www.ehs.ee , www.vet.agri.ee Aretusprogrammid ja jõudluskontrolli eeskirjad www.pria.ee ERL alade määrustikud (www.ratsaliit.ee , www.fei.org) Hobusündmuste reklaamikanalid: www.hobumaailm.ee , www.ratsanet.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
7	HOBUIINVENTARI TOOTE KAVANDAMINE, TOOTMINE JA PARANDAMINE	6	M. Reedla, H. Kingisepp, L. Kuhi
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused ja hobumajandushoonete, rajatiste ja hobuinventari hooldamine		
Mooduli eesmärk	õpetusega taotletakse, et õppilane hooldab, parandab ning kavandab ja valmistab uut hobuinventari arvestades hobuse heaolu.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		

Õpilane: 1. Hooldab ja parandab hobuinventari vastavalt vajadusele, kasutusjuhendile ja tellimustele	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Eristab materjale ja käsitseb neid vastavalt kasutuseesmärgile; • Hooldab ja parandab hobuinventari vastavalt vajadusele ja kasutuseesmärgile.
2. Kavandab ja valmistab hobuinventari	<ul style="list-style-type: none"> • Kavandab hobuinventari toote, arvestades tootespetsiifikat, hobuse heaolu, ohutust, materjali, kasutuseesmärki; • Valmistab hobuinventari toote, arvestades tootespetsiifikat, hobuse heaolu, ohutust, materjali, kasutuseesmärki; • Analüüsib oma töö kvaliteeti tehtud töö põhjal.
Teemad, alateemad	Hobuinventar Materjalid, hooldus, parandamine Toote kavandamine Materjalid, kasutuseesmärk Toote valmistamine Spetsiifika, kasutuseesmärk, vajadus, materjalid
iseseisev töö 36 tundi	Hobuinventari hooldamine ja parandamine Kavandatud hobuinventari valmistamine
Õppemeetodid	Loeng, iseseisev materjaliga tutvumine, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: <i>Teisel õppeaastal</i> 1. Hobuinventari hooldamine ja parandamine 2. Hobuinventari kavandamine ja valmistamine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Suuline intervjuu, iseseisev töö, praktiline töö
Õppematerjalid	Moodle E- kursused: K. H. Leutonen „Hobuvarustus“, JKHK 2012

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
------------	-----------------	---------------------	----------

8	HOBUSTE KÄSITSEMINE	4	H. Kilk, E. Rusi, praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane käsitseb ja hooldab hobuseid lähtudes pidamisviisist ja hobuse vajadustest ning tagab hobuse heaolu ja inimese turvalisuse.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Korrastab hobusele asemed, ladustab allapanu ja sõnniku	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Korrastab hobuste asemed igapäevaselt, lähtudes allapanu liigist ja hobuste heaolust; • Ladustab allapanu ja sõnniku vastavalt keskkonnanõuetele ning etteantud juhistele. 		
2. Puhastab ja peseb hobuseid vastavalt vajadusele, lähtudes hobuste pidamisviisist ja rakendusala	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste puhastamise ja pesemise vajadust; • Puhastab ja peseb hobuseid lähtudes hobuste pidamisviisist, heaolust ja rakendusala, kasutades selleks ettenähtud töövahendeid. 		
3. Fikseerib ja talutab hobuseid vastavalt vajadusele arvestades hobuste ja inimeste turvalisust	<ul style="list-style-type: none"> • Valib hobuste fikseerimise viisi vastavalt vajadusele, fikseerib hobuseid kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõudeid; • Talutab hobuseid ohutult lähtudes hobuse omapärasest, väljaõppe tasemest ja soost. 		
4. Valmistab hobused kopeldamiseks ette ning kopeldab hobused vastavalt etteantud juhistele	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab hobused kopeldamiseks ette kasutades selleks ettenähtud abivahendeid; • Kopeldab hobused vastavalt etteantud juhistele, kasutades kopeldamiseks ettenähtud varustust ning arvestades hobuste ja inimeste turvalisust. 		
5. Söödab ja joodab hobuseid vastavalt etteantud ratsioonile ja pidamisviisile	<ul style="list-style-type: none"> • Söödab ja joodab (sh automaatjootjad) hobuseid vastavalt ratsioonile ning söötmisgraafikule arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit. 		

Teemad, alateemad	<p>Hobuse põhivajadused</p> <p>Allapanu Kvaliteet, tüübid, hoiustamine, töövahendid, töövõtted/meetodid. Turvaline ja hügieeniline keskkond.</p> <p>Naha ja karvastiku hooldus Igapäevane hobustehooldus Laka hooldus, saba hooldus</p> <p>Hobuse kuivatamine, pesemine</p> <p>Hobuse fikseerimine</p> <p>Hobuse kopeldamine Kopeldamise invetaar. Kopeldamisega kaasnevad ohud</p> <p>Hobuste söödad Söötade ettevalmistamine ja hobuste söötmine ning jootmine</p> <p>Praktilised tööd: 1-5 õpiväljundite kohta 4 EKAP Hobuste asemete igapäevane korrastamine, lähtudes allapanu liigist, keskkonnanõuetest ja hobuste heaolust Hobuste puhastamine ja pesemine kasutades selleks ettenähtud töövahendeid Hobuste fikseerimine ja talutamine kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõuetega Hobuste turvaline kopeldamine</p>
iseseisev töö 24 tundi	Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist</p> <p>Teemade hindamisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teeb lähtuvalt pidamisviisist hobusele asemed, ladustab allapanu ja sõnniku. 2. Puhastab ja peseb hobuseid vastavalt vajadusele 3. Kopeldab ja karjatab hobused 4. Hobuste söötmine ja jootmine (sh automaatjootjad) vastavalt ratsioonile ning söötmisgraafikule
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu

Õppematerjalid	Moodle e- kursused: A. Nilk „Hobuste pidamine-tallitööd“ JKHK 2012 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK M-M. Urve „Hobuste söötmine“ JKHK M-M Urve „Hobuste söötmissnormid ja söödaratsioonide koostamine“ 2009 J.Kaarde, R.Säre "Loomatervishoiu käsiraamat" 1961 H. Mauring "Hobusekasvatuse ja ratsasport" 1988
----------------	---

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
9	VARSSADE HOOLDUS JA ESMAABI	2	U. Martin
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused, hobuste hooldamine, hobuste aretus ja taastootmine ja hobuste tervishoid.		
Mooduli eesmärk	õpetusega taotletakse, et õpilane hindab vastsündinud varsa seisundit, vajadusel annab esmast abi ja hooldab vastsündinud varssa.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Hindab vastsündinud varsa seisundit vastavalt füsioloogilistele näitajatele ja abistab varssa	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab vastsündinud varsa füsioloogilisi näitajaid (hingamine, imemisrefleks, nabaväädi seisund) • Abistab varssa püstitõusmisel, imemisel ja rooja väljutamisel. 		
2. Eristab varssadel esinevaid haiguslikke seisundeid ja osutab vajalikku abi hooldusel	<ul style="list-style-type: none"> • Loetleb varssadel esinevaid haiguslikke seisundeid ja nende seisundeid organsüsteemide kaupa; • Hooldab haigusliku seisundiga varssa vastavalt etteantud juhistele. 		
Teemad, alateemad	Vastsündinud varsad Seisundid ja füsioloogilised näitajad Haiguslikud seisundid Esmaabi Hooldus		
iseseisev töö 24 tundi	Varsavalve kooli õppetallis		
Õppemeetodid	Loeng, iseseisev materjaliga tutvumine, praktiline töö, demonstratsioon		

Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Teoreetiliste teadmiste kontroll 2. Situatsioonülesande lahendamine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Suuline intervjuu, iseseisev töö, praktiline töö
Õppematerjalid	Moodle e- kursus: U. Martin, U. Lehtsalu „Hobuste tervishoid ja taastootmine“ JKHK 2011

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
10	HOBUSTE MASSAAŽI JA FÜSIOTERAAPIA ALUSED	2	J. Nõgene
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul koduloomade anatoomia ja füsioloogia		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab massaaži ja füsioteraapia võimalusi		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Hindab looma liikumist	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Teab ja näitab looma luude, liigeste ja lihaste asukohta töö käigus; • Iseloomustab suur- ja väikeloomade normaalse liikumise tunnuseid, • Eristab liikumishälbed visuaalselt. 		
2. Hindab lihaste omadusi	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab lihaste omadusi käsitsi; • Hindab lihaste omadusi müomeetriga. 		
3. Valdab lihtsamaid massaaživõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • Loob loomaga turvalise kontakti; • Hindab looma seisundi põhjal kas on vaja ja kas on võimalik masseerida; • Rakendab töös lihtsamaid massaaživõtteid. 		

Teemad, alateemad	Looma liikumine Liikumise tunnused Liikumishälbed Lihased Lihaste omadused Massaž ja massaaži võtted Praktilised tööd: 1-3 õpiväljundite kohta
sh iseseisev töö 22 tundi	Leiab teabeallikatest infot loomade massaaži kohta
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine ja hindamismeetodid	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Hindab hobuse liikumist, eristab longet ja jalgade väärasendeid liikumisel 2. Kasutab põhilisi massaaži võtteid
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Õppematerjalid	Õpetaja konspekt

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
9	SÖÖDATOOTMINE	3	A. Kalmus, M. Kõbu,
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised sööda tootmisest ja seda mõjutavatest teguritest Eestis.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		

Õpilane: 1. Arvestab rohumaade vajaduse sööda tootmiseks ning rajab ja uuendab rohumaid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • eristab heintaimi ja nende seemneid ning tunneb nende omadusi ja kasutusvõimalusi; • tunneb rohumaade tüüpe, arvestab rohumaade vajaduse sööda tootmiseks; • tunneb rohumaade pealtparandamise võtteid; • valmistab maa ja seemned külviks ette lähtudes kasutatavast tehnoloogiast/kultuurist ja etteantud juhistest; • seadistab vastavalt juhistele kasutatava tehnika; külvab heinaseemnesegu vastavalt juhistele.
2. Hooldab ja kasutab rohumaid ning varub rohusööda	<ul style="list-style-type: none"> • hooldab niidud ja karjamaad arvestades kasvavaid kultuure; • tunneb söödavarumise tehnoloogiaid; • varub rohusööda ning hindab selle kvaliteeti.
Teemad, alateemad	Heintaimed Kõrrelised ja liblikõielised heintaimed, liikide iseärasused ja kasvunõuded Rohumaad Kliimaatiliste tingimuste sobivus rohumaaviljeluseks; muldade sobivus rohumaaviljeluseks Taimede kasvu, arengu ja saagi kujunemise mõjurid. Rohumaade tüübid ja kasutusvõimalused; kultuurniidud ja kultuurkarjamaad, nende hooldamine, kasutamine, rohumaade rajamine uuskülviga ja pealtparandamine Söödatootmine Sileerimine –mikroorganismid silo käärimisel, heintaimede sileeruvus, silo kindlustuslisandid, säilitamine Heina tegemine Rohusöötade kvaliteet Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta
iseseisev töö 46 tundi	Õppematerjali leidmine, kogumine ja läbitöötamine arvutis Masinate tööjuhendite läbitöötamine
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Enamlevinud kõrreliste ja liblikõieliste heintaimede ning nende seemnete tundmine 2. Söödatootmiseks kasutatava tehnika seadistamine ja hooldamine juhise alusel
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu

Õppematerjalid	Moodle e- kursused: M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK M-M. Urve „Hobuste söötmine“ JKHK Moodle e-õpiobjekt: M-M Urve „Hobuste söötmisnormid ja söödaratsioonide koostamine“ 2009 A. Olt „Silo keemiline koostis ja toiteväärtus“ Tartu 2013 A. Bender „Eritüübiliste rohumaade rajamine ja kasutamine, I ja II osa.“ Jõgeva, 2006, 756 lk
----------------	--

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
10	TÖÖOHUTUS, TURVALINE TÖÖKESKKOND JA ESMAABI	3	E. Laurson, H. Luhtmaa
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpilane rakendab töötervishoiu- ja tööohutusosalaseid teadmisi ning korraldab ettevõttes töötervishoiu- ja tööohutusosalaseid töid.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Teab ja selgitab töökeskkonnaga ja tööolmega seonduvaid ohte ja riske	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Teab ja selgitab töökeskkonnaga ja tööolmega seonduvaid ohte ja riske; • Selgitab tööõnnetuse ja kutsuhaigestumise põhjuseid, nende ennetamise võimalusi ning täidab vastavasisulist dokumentatsiooni. 		
2. Tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korralduse nõudeid riigi ja ettevõtte tasandil	<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub tööseadusandluses, töökeskkonna süsteemis ning riikliku järelevalve tavades; • Tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korraldamise nõudeid ettevõttes; • Kirjeldab sisekontrolli läbiviimist, töötervishoiu ja tööohutuse tegevuskava ning töötajate sisekontrolli kava koostamist. 		
3. Koostab riskianalüüsi, hinnates riske ning nende ohjamise abinõusid	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab riskianalüüsi arvestades töökeskkonna ohutegureid (füüsikalised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised) ning nende mõju tervisele; • Kirjeldab riskide hindamise meetodeid ning nende ohjamiseks kasutatavaid abinõusid (tule- ja elektriõhutus ettevõttes, ergonoomika jm). 		
4. Kirjeldab esmaabi olemust ja annab esmaabi	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab kannatanu seisundit ja otsustab järgneva tegevuse; • Elustab kannatanu vastavalt situatsioonile; • Peatab verejooksu ja kutsub vajadusel kiirabi; • Selgitab haavade tekke põhjused ning seob haavad; • Iseloomustab traumasid ja luumurde ning nendega seonduvaid ohte. Fikseerib luumurru ja kutsub kiirabi; • Hindab füüsikaliste ja keemiliste traumade ulatust ning raskusastet. Võimalusel annab esmaabi. 		

Teemad, alateemad	<p>Töökeskkonna ohutus Töökeskkonna mõiste. Töökeskkonnas esinevad ohud. Töökeskkonna ohutegurid, nende mõju tervisele (füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised ja psühholoogilised ohutegurid). Tööohutus kalakasvanduses erinevates tööprotsessides ja masinate ning seadmete käsitsemisel. Ergonoomia. Tööolme Riskianalüüs. Riskianalüüsi mõiste. Riski hindamise meetodid. Riskide ohjamise abinõud. Töötervishoiu ja tööohutuse korralduse õiguslikud alused Töötervishoiu ja tööohutuse korraldus riigi tasandil (struktuur töökeskkonnasüsteemis, riiklik järelevalve) ja ettevõtte tasandil (tööandja ja töötaja kohustused ning õigused, töökeskkonnaspetsialist, töökeskkonnavolinik, töökeskkonnanõukogu). Koostöö. Sisekontroll. Töötervishoiu ja tööohutuse tegevuskava. Töötajate tervisekontroll. Õnnetusohu. Tööõnnetus ja kutsehaigestumine. Tööandja ja töötaja vastutus</p> <p>Esmaabi Tegutsemine õnnetuskohal, elustamine, verejooksu peatamine, šokis kannatanu abistamine, esmaabi haavade, luumurdude, liigesevigastuste korral, sidumine esmaabi äkkaigestumiste korral</p>
iseseisev töö 38 tundi	Tutvub ohutus – ja kasutusjuhenditega 30 tundi Kontrollib esmaabikapi sisu säilivust ja olemasolu 6 tundi
Õppemeetodid	Arutelu, rühmatöö, harjutused, õppevideo analüüs, juhtumianalüüs
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Teadmiste kontroll õpiväljundi nr 1 teemade kohta 2. Lahendab meeskonnatööna situatsioonülesande 3. Koostab riskianalüüsi juhendi abil 4. Elustamine 5. Sidumine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh on täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	suuline vestlus, teoreetiliste teadmiste kontroll, kirjalik töö, praktiline töö
Õppematerjalid	Sotsiaalministeerium. Töökeskkonna käsiraamat http://www.ti.ee/ott/raraamat.pdf Töötervishoiu ja tööohutuse seadus. https://www.riigiteataja.ee/akt/106072012060 Töölepingu seadus. https://www.riigiteataja.ee/akt/122122012030 http://www.tooelu.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
------------	-----------------	---------------------	----------

11	T-KATEGORIA MOOTORSÕIDUKIJUHT	3	V. Tikki
Nõuded mooduli alustamiseks	Vähemalt B- või C1- kategooria mootorsõiduki juhiluba		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab T- kategooria masinate juhtimiseks vajalikke liiklusalaseid teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi masinate ohutul käsitlemisel ning liiklemisel asulavälisel ning asula teedel, vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt kehtestatud nõuetele.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Käsitleb T-kategooria masina põhi-, lisa- ja abiseadmeid nõuetekohaselt	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • käsitleb T-kategooria masina põhi-, lisa- ja abiseadmeid, tagab masina häireteta juhtimise liikluses, korraldab nõuetekohaselt oma tööd masinal; • hindab masina tehnilist seisukorda lähtudes liikluse ning töö- ja keskkonnakaitse nõuetest; • järgib masina tehnohooldusgraafiku õigeaegset täitmist. 		
2. Juhib T- kategooria sõidukit iseseisvalt ja ohutult jälgides liiklust ja arvestades liiklusseaduse nõuetega	<ul style="list-style-type: none"> • juhib T- kategooria sõidukit iseseisvalt, jälgib liiklust, näeb ette võimalikke ohte ning hoiab need ära. Liikleb ohutult erinevates tee- ja ilmaoludes teisi liiklejaid arvestavalt. Traktoriga teedel ja tänavatel liigeldes täidab liiklusseaduse nõudeid; • tegutseb õigesti liiklusõnnetuse korral. 		

Teemad, alateemad	<p>Liiklusreeglid ja käitumine liikluses Liiklusreeglid, käitumine erinevates liiklus- ja ilmastikuoludes. Juhi kohustused. Liiklusreeglite nõuded, liikluskorraldusvahendite tähendus. Sõiduki asukoht liikluses.</p> <p>Masina ehitus Masina ja masina mootori erinevate süsteemide, seadmete ning mehhanismide töötamise põhimõtted.</p> <p>Masina korrashoid, töökaitse ja ohutustehnika Masinate korrashoiu põhimõtted, tööõiguse ja töötervishoiu alused, tööohutuse ja keskkonnakaitse nõuded.</p> <p>Liiklusohutus Üldteadmised liiklusohutusega seonduvast.</p> <p>Liikluspsühholoogia Üldteadmised liikluspsühholoogiast, inimese psühhofüsioloogilised omadused, liiklusohutust mõjuvad tegurid ja isikuomadused.</p> <p>Liiklusalased lisanõuded ja eeskirjad Masinajuhi ohte ennetavad ja keskkonda säästvad hoiakud.</p> <p>Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta 5 tundi Masina käsitlemine, harjutused õppeväljakul vastavalt traktori-, liikurmasina- ja masinrongijuhi liiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele lisa 4 alusel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - töötervishoiu, tööohutuse - ja keskkonnakaitse nõuded enne masina käivitamist; - masina juhthoovad, nende otstarve, mootori ohutu käivitamine; - ohutud juhtimisvõtted; - masinaga manööverdamine erinevate käikude kasutamisel; - sõit haagise või agregaadid juurde, haagise ohutu haakimine ning sõit haakeseadmega. <p>praktiline sõit liikluses, ohutus maanteel ja asulas, vastavalt traktori-, liikurmasina- ja masinrongijuhi liiklusalastele kvalifikatsiooni nõuetele lisa 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sõit liiklusvoos (gabariidid, aeglane sõiduk, kiirus, teiste liiklejatega arvestamine); - ristmike ületamine; - sõit ühesuunalisel teel; - peatumine ja parkimine; - möödasõit ja tagasipööre; - vähekaitstud liiklejad, nende ohutuse tagamine. <p>Sõit erioludes</p> <ul style="list-style-type: none"> - sõit udus, vihas, lumesajus ja pimeajal; - kooli sõidueksam.
iseseisev töö 46 tundi	Teadmiste täiendamine kooli poolt väljastatud temaatilise õpimapi läbitöötamise käigus
Õppemeetodid	Kontaktõpe. Loeng, vestlus, praktiline töö, arutelu ja analüüsimine.

Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist</p> <p>Teemade hindamisülesanded:</p> <p>1. Teoreetiliste teadmiste kontroll: oskuste, käitumise ja hoiakute tundmine vastavalt T- kategooria juhi kvalifikatsiooninõuetele.</p> <p>Teadmiste test, mis koosneb 60 valikvastustega küsimusest. Testi positiivseks soorituseks on vaja vähemalt 55 õiget vastust</p> <p>2. Praktilise sõidu teostamine ja masina käsitlemine. Tulemust hinnatakse vaatluse teel, jälgides sealjuures kõiki liikluse, töö- ja keskkonnakaitse nõudeid</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Teadmiste test, praktiline sõidu ülesanne T kategooria masinaga, vestlus
Õppematerjalid	E-õppematerjalid „Tööohutusnõuded tõstukitega töötamisel“ Konspekt „Traktorid, liikurmasinad ja eritöömasinad koostaja“ Aide Autokool Liiklusseadus, liiklustestid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
12	SUHTLEMISE ALUSED	1	R. Jänes
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab koostööd toetava suhtlusruumi loomise eelduseid, et rakendada vajalikke kommunikatiivseid oskuseid töökeskkonnas		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Loob suhtlemist toetava keskkonna	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab ja mõtestab end suhtlejana; • loob suhtlemist toetava keskkonna; • väljendab ennast suhtlussituatsioonides selgelt ja arusaadavalt; • kasutab suhtlemises erinevaid strateegiaid. 		
2. Lahendab töökeskkonnas konfliktsituatsioone.	<ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib konfliktsituatsiooni suhtlustasanditest lähtuvalt; • rakendab erinevaid suhtluspädevusi erinevates situatsioonides ja lahendab konflikte; • kasutab konfliktsituatsioonides mina-sõnumeid ja aktiivset kuulamist; • lahendab konflikte vägivaldatu suhtlemise printsiipide alusel. 		

Teemad, alateemad	<p>SUHTLEMINE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine 2. Erinevad suhtlustasandid 3. Kuulamisoskus 4. Meeskonnatöö põhimõtted 5. Jõustamine <p>KONFLIKTIDE LAHENDAMINE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konfliktid ning nende tekkepõhjused. Enesejuhtimine 2. Suhtlustõkked 3. Ennast kehtestav käitumine 4. Vägivallatu suhtlemine
iseseisev töö 14 tundi	<p>SUHTLUSSITUATSIOON lahendab iseseisvalt juhendi alusel suhtlussituatsioone</p> <p>KONFLIKTSITUATSIOON lahendab iseseisvalt juhendi alusel konfliktsituatsioone</p>
Õppemeetodid	Kontaktõpe, loeng, vestlus, praktiline töö, arutelu ja analüüsimine.
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist</p> <p>JUHTUMIANALÜÜS etteantud suhtlussituatsioonide analüüs, reaalsete käitumissituatsioonide märkamine ja nende analüüs, ennast kehtestava käitumise kasutamine.</p> <p>KONFLIKTSITUATSIOONI LAHENDAMINE – konkreetse konfliktsituatsiooni lahendamine vägivallatu suhtlemise printsiipidel.</p>
sh hindekriteeriumid	Hindekriteeriumid esitatakse konkreetse hindamisülesande juures mooduli rakendumisel
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav.</p> <p>Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd</p>
sh hindamismeetodid	<p>Miniloeng, rühmatöö, vestlus, eneseanalüüs, rollimäng, juhtumianalüüs</p> <p>Miniloeng, praktiliste ülesannete lahendamine, iseseisev töö, rühmatöö, analüüs</p>
Õppematerjalid	<p>Innove Suhtlemise alused lihtsas keeles Koostaja: Sirje Schumann http://arhmus.tlu.ee/tlibrary/f/text/18/Suhtlemise_alused_lihtne_keeel_2d-kutseharidus_114818.pdf</p> <p>Eric Berne Suhtlemismängud</p> <p>Marshall B. Rosenberg Vägivallatu suhtlemine</p> <p>Kuidas arendada suhtlemisoskuseid https://www.youtube.com/watch?v=MuyxY2J8gSM</p>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
13	HOBUSTE PATSITAMINE	1	Talliõpetaja

Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused erinevatest patside punumise viisidest ning arvestades hobuse välimikku patsitab laka.
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. Iseloomustab erinevaid punumise viise ja vahendeid lähtudes hobuse välimikust ja eripärast	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab erinevaid punumise viise, vahendeid ja nende kasutamise võtteid, lähtudes hobuse omapärast ja töö eesmärgist; • Hindab visuaalselt hobuse laka hooldamise ja punumise vajadust, leiab nende tegevuse kohta infot eesti ja inglise keelsetest interneti allikatest
4. Valmistab ette hobuse laka ja patsitab laka arvestades ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab hobuse laka patsitamiseks ette lähtudes hobuse omapärast, väljaõppe tasemest ja soost; • Patsitab hobuse laka kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõudeid.
Teemad, alateemad	Laka hooldus (puhastamine, ettevalmistus punumiseks (trimmimine, kitkumine, lõikamine, lamandamine), töövahendid ja käsitlemise võtted). Punutised Hunter patsid Button patsid Banded punutis Running pats Võrk Töövahendid ja töövõtted Võistlused Ettevalmistused võistlusteks, nõuded
iseseisev töö 6 tundi	Õppematerjali leidmine, kogumine ja läbitöötamine arvutis
praktika	Puudub
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: 1. Erinevate punumisviiside analüüs 2. Hobuse laka punumine arvestades hobuse välimikku
sh hindekriteeriumid	Puuduvad

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	S. E.Harris“ Grooming to Win“ 2008, Youtube.com

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
14	GROOMITÖÖ	7	M. Juul
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodulid hobumajanduse alused ja hobuste hooldamine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab groomitöö põhimõtteid ja meetodikat, groomib hobuseid vastutava isiku juhendamisel igapäevasel treeningul ning võistlustel tagades hobuse heaolu ja inimese turvalisuse.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Groomib hobust igapäevaselt vastavalt etteantud juhiste järgides ohutusnõudeid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste puhastamise, pesemise ja pügamise vajadust; • Puhastab, peseb ja pügab hobuseid lähtudes hobuste kasutustalast ja pidamisviisist, heaolust ning rakendusala, kasutades selleks ettenähtud töövahendeid; • Valmistab hobused kopeldamiseks ette ja kopeldab hobused vastavalt etteantud juhiste, kasutades kopeldamiseks ettenähtud varustust ning arvestades hobuste ja inimeste turvalisust; • Jooksutab ja jalutab hobuseid vastavalt juhistele valides sobiva viisi arvestades hobuste väljaõppe taset ja ohutusnõudeid; • Tekitab hobuseid arvestades hobuste vajadust ja ilmastikku. 		
2. Groomib hobuseid igapäevasel enne treeningut, treeningul ja treeningu järgselt ning hooldab treeningvarustust.	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab hobused ratsastajale treeninguks ette valides vastava varustuse ning arvestades hobuste tüüpi ja spordiala; • Abistab treeningu ajal ratsastajat/ratsasportlast vastavalt juhistele; • Hooldab hobuseid peale treeningut lähtudes treeningkoormusest, arvestades hobuste ja inimese turvalisust; • Hooldab treeningvarustust vastavalt ette antud juhistele. 		

3. Groomib hobuseid võistlustel, valmistab ette võistlusinventari, laeb hobuse transpordi vahendisse ja maha ning hooldab võistlus varustust.	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab tegevusplaani võistlusteks lähtuvalt hobusest, võistluse juhendist ja ratsaspordialast; • Groomib hobuseid võistlustel arvestades võistlusala ning võistlusjuhendit, lähtudes groomimisel hobuste ja inimeste heaolust ning turvalisusest; • Valmistab hobused transportimiseks ette. Laeb hobused transpordivahendisse ja transpordivahendist maha, lähtudes hobuste ja inimeste turvalisusest; • Osaleb hobuste transportimise protsessis järgides seadusandlust mille kehtestab Põllumajandus- ja Toiduamet; • Valmistab ette võistlusteks vajaliku inventari ja ratsavarustuse; • Analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi.
Teemad, alateemad	Kodus igapäevane hobuse groomimine Hobuse groomimine enne treeningut, treeningul ja peale treeningut. Hobuste groomimine enne võistlust, võistlustel ja peale võistlust Võistlusteks ettevalmistuste tegemine Hobuste transportimine Varustuse hooldamine Võistlus inventari hooldamine ja pakkimine Praktilised tööd: 1-3 õpiväljundite kohta Hobuse hooldamine, groomimine treeningul ja võistlustel
sh iseseisev töö 48 tundi	Koostab arvutis tegevusplaani lähtuvalt hobusest/hobustest, võistluse juhendist ja ratsaspordialast. Plaan sisaldab ajalist graafikut; võistlustele eelneval päeval tehtavaid vajalike toimetusi;varustust mida peab kaasa võtma lähtudes ratsaspordialast; olulisi asju millega peab arvestama enne võistlust, võistlustel ja peale võistlust; võistlus päeva graafikut ja võistlus kulusid.
sh praktika	Puudub
Õppemeetodid	Praktiline töö, analüüs, interaktiivne loeng, küsimuste esitamine ja/või vastamine
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: I aastal 1. Valmistab hobuse ette treeninguks ja hooldab hobust peale treeningut. II aastal 2. Valmistab hobuse ette võistlusteks, hooldab hobust peale võistlus.
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs

Õppematerjalid	www.ratsaliit.ee , www.fei.org , www.pta.agri.ee www.ratsanet.ee https://www.proequinegrooms.com https://www.youtube.com/channel/UCGHF9t6H2adKPI7w8FZvTw S. E. Harris "Grooming to Win" 2008 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK		
Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
15	TÖÖKULTUUR JA KOOSTÖÖ MULTIKULTUURSES KESKKONNAS	2	M. Mõlter
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õppijal on teadmised ja suhtlemisoskused multikultuurses töökeskkonnas töötamiseks ja projektides osalemiseks, arvestades teiste riikide tavaid, töövõtteid ja – kultuuri.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Mõistab kultuuriruumi erinevusest, riikide eripäradest ja tavadest tulenevat mõju ühiskonna toimimisele ja töökorraldusele, sh tööandja/organisatsiooni väljakutseid, probleeme ning võimalusi välistööjõu kaasamisel ning enda kui töötaja vastutust (sh oma tööalase karjääri kujundamisel); 2. Mõistab kultuuridevaheliste erinevuste mõju suhtlemisele ja töökorralduste andmisele-täitmisel; 3. Mõistab CV olemust, vajalikkust ja koostamisel korrektse sõnavara ning väljendite kasutamist;	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Valib EU riigi (sh Erasmus+ sihtkohariigid), tuginedes asjakohastele infoallikatele; • Tutvustab meeskonnatööna valitud riigi tausta, analüüsib teadaolevaid kultuurilisi iseärasusi (nimetab võimalikke väljakutseid, ohte/probleeme ja võimalusi organisatsiooni ja välistööjõu jaoks ning kirjeldab selles enda võimalikku kogemust selleks vajalikke teadmisi-oskuseid; • võrdleb enda valitud organisatsiooni sarnase organisatsiooniga Eestis; • koostab kandideerimiseks vajaliku ingliskeelse Europassi CV, kasutades korrektseid termineid 		

<p>4. Kirjeldab rahvusvahelise kogemuse kaudu omandatud uusi erialaseid teadmisi ja oskusi, arvestades õpitavat eriala ja õppetaset; 5. Koostab kogemuse jagamiseks temale sobivat formaati kasutades; 6. Esitleb saadud kogemust, järgides avaliku esinemise põhimõtteid ja head tava.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Planeerib avaliku esinemise iseseisvalt vastavalt etteantud juhendile, arvestades organisatsiooni töökorraldust, eneseanalüüsi tulemust ja erialaseid õpiväljundeid; • Koostab blogi/ postri/ meemi/ video vastavalt juhendile.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>Riikide eripärad ja töökorraldused erinevates kultuuriruumides/ piirkondades: Ootused töötajale vs õpilase omandatud teadmised-oskused millega välisriiki töötama asudes arvestada: organisatsiooni/ tööandja motivatsioon ja perspektiiv vs töötaja perspektiiv Kultuuridevaheliste erinevuste mõju suhtlemisel ja korralduste andmisel/täitmisel Elamine, transport, kindlustus Probleemolukordade lahendamine ja koduigatsus Europassi CV Kogemuse jagamise võimalused: pildistamise, filmimise, blogipostituse, meemi vms kujul; kuidas ja mida jälgida kui teha fotosid nutitelefoni, erinevate plaanide kasutamine muutmaks pildiseeriat vaheldusrikkamaks Praktilise kogemuse esitluse koostamine ja esitamine Kogemuse jagamine pildistamise, filmimise, blogipostituse, meemi vms kujul</p>
<p>sh iseseisev töö 12 tundi</p>	<p>Kirjaliku uurimistöö koostamine: kasutab asjakohaseid infoallikaid ja erialast terminoloogiat uurimistöö koostamisel ja esitamisel ingliskeelse Europassi CV koostamine. Materjalide kogumine ja allikate leidmine kirjalike tööde ettevalmistamisel</p>
<p>sh praktika</p>	<p>Puudub</p>
<p>Õppemeetodid</p>	<p>Loeng, arutelu, ajurünnak, eeskonnatöö kirjalike tekstide koostamisel, suhtlussituatsioonide etendamine – probleemõpe, uurimistöö koostamine individuaalselt, paaristöö või rühmatööna, praktiline töö paaristöö/ meeskonnatööna või iseseisva tööna, suuline esitus, ettekanne/esitus</p>
<p>Hindamine</p>	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: Kirjalik töö – lühiuurimuse koostamine ja suuline esitamine, kasutades erinevaid (sh digitaalseid) suhtlusvahendeid: Otsib riigi, selle eripärade ja tavade kohta informatsiooni Kirjalik töö – välisriigis töötamise ja õppimise kohta meeskonnatööna Kirjalik töö individuaaltööna ingliskeelse CV koostamine Europassi keskkonnas https://europa.eu/europass/et Paaristööna esitluse koostamine rahvusvahelise kogemuse kohta Kirjalik töö - blogi</p>

sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Paaristöö, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	https://jkhk.ee/et/opiranne http://erasmuspluss.ee/ https://europa.eu/europass/et/create-europass-cv http://haridus.archimedes.ee/kajastustekonkurss-opiranne-euroopasse-ja-tagasi https://archimedes.ee/archimedese-blogi/ https://www.delfi.ee/teemalehed/tudengiblogi https://europanoored.eu/ https://youtu.be/mRydotaw2ts